

नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक आनन्दभूमि

२०७२ मंसिर (सकिमना पुन्हि) पूर्णिमा-वर्ष ४३
ब.सं. २५५९

अंक ८
ने.सं. ११३६

The Ananda Bhoomi (Year 43, Vol. 8)
A Buddhist Monthly : Nov/Dec 2015

प्रमुख सल्लाहकारः
भिक्षु मैत्री महास्थविर (प्रमुख, आ. कु. वि.)

सल्लाहकारः
भिक्षु धर्मर्मिति (कार्यवाहक प्रमुख, आ.कु.वि.)

व्यवस्थापन तथा वितरकः
भिक्षु पियदस्ती, आनन्द कुटी विहार, ४२७९४२०

व्यवस्थापन सहयोगीः भिक्षु सरणकार

वितरण सहयोगीः विवेक महर्जन

लेखा व्यवस्थापनः सुरेश महर्जन, स्वयम्भू

आवरण डिजाइन/मैत्री सेटिङः विनोद महर्जन

कम्प्यूटर सज्जा : राजकुमार छुका, ख्वप

सम्पादन सहयोगीः भिक्षु अस्सन्जि

सम्पादक/प्रकाशन संयोजकः
कोण्ठन्य

बुद्धविहार भृकुटीमण्डप, ४२२६७०२

वितरणार्थ सहयोगीहरुः

बुद्धजयन्ती समारोह समिति (श्रीघः), शर्मिला श्रेष्ठ (बौद्ध वृद्धाश्रम-बनेपा), जुजुकाजी शाक्य (शाक्यवाच बनेपा), अ. इन्द्रावती, सरिता अवाले (ललितपुर), सुश्री वीणा कंसाकार (बौद्ध महिला संघ, नेपाल), सुश्री शकुन्तला प्रधान, श्रीमती केशरी वज्राचार्य, सुवर्णसुनि शाक्य (भैरहवा), विद्यादेवी शाक्य (बुटवल), याम शाक्य (कैनी), ज्ञानमाला संघ-आनन्द विहार (तानसेन), बलबहादुर गाहा (पाल्या), कृष्णप्रसाद शाक्य (बाग्लुङ), विजय गुरुङ (लमजुङ), शैनी चौधरी (पुजारी लामा) सप्तरी, उत्तममान बुद्धाचार्य, पोखरा ।

मुद्रणः

आईडियल प्रिन्टिङ प्रेस, ग्वार्को, फोन: ५००७५६३

शाखा : पुल्योक, फोन : २९२०२३५

प्रकाशकः

आनन्दकुटी विहार

आनन्द कुटी विहार, स्वयम्भू, फोन: ४२७९४२०
काजिद.नं. ३४/०३४/०३५/मक्षेहनिद.नं. ७/०६९/६२

बुद्धवचनामृत

सब्बे तसन्ति दण्डस्स-सब्बेसं जीवितं पियं ।

अत्तानं उपमं कत्वा-न हनेय्य न घातये ॥

All are afraid of the stick, all hold their lives dear. Putting oneself in another's place, one should not beat or kill others.

दण्डदेखि सबै डराउँछन्, सबैलाई ज्यानको माया हुन्छ, तसर्थ सबै प्राणीलाई आफूभै समझी कसैलाई आघात नगर्नु र नगराउनु ।

- धम्मपद, १३०

सम्पर्क कार्यालय

आनन्द भूमि

आनन्दकुटी विहार संस्था, पो.ब.नं. ३००७, काठमाडौं ।

फोन: ४२७९४२०

E-mail : anandakutivihar@gmail.com

gkondanya@gmail.com

info@anandabhoomi.com

Website: anandakutivihar.com.np

www.anandabhoomi.com

वार्षिक रु. १५०/-

एकप्रति रु. १५/-

वार्षिक ग्राहक बनी सहयोग गरौ ।

बाँच र बाँच्न देऊ .....

सम्पादकीय

बुद्ध-जन्मभूमि राष्ट्र नेपालको इतिहासमै पहिलोपटक नेपाली जनताको प्रतिनिधित्व गरी संविधान सभाद्वारा २०७२ आश्वीन ३ गते "संघीय, समावेशी, लोकतान्त्रात्मक नेपालको संविधान-२०७२" को युगान्तकारी घोषणा गरियो । त्यस ऐतिहासिक दिनको लगतै नेपाली जनताबीच एकता, समृद्धि, विकास र स्थायित्वको आधारभूमि तय हुन्छ भन्ने अधिकांश नेपालीहरूले गहुङ्गो आशा बोकेका थिए, तर त्यस्तो हुन सकेन/पाएन । एक युगमा एकचोटी मात्र दुरुभ मअवसरले प्राप्त हुने जननिर्मित संविधान भनिएको घोषणालगतै भन् उल्टो घडी घुम्नेजस्तै गरी नेपालको राजनीतिक परिस्थिति दिनानुदिन समस्याग्रस्त हुँदै गइरहेको छ । रात नढल्दै आश्वीन ४ गतेदेखि नै मुलुक र जनताका लागि अत्यावश्यक इन्धनलगायत मित्रराष्ट्र भारतको बाटोबाट आयात गरिने प्राय सबै सामग्रीको आपूर्ति पूर्णतः प्रभावित भएको छ । आधारभूत आवश्यकताअन्तर्गत स्वास्थ्य उपचारार्थ औषधीको समेत हाताकार हुँदैछ ।

हिमाल, पहाड, तराई- कोही छैन पराई भन्ने लोकप्रिय वाचामै ठेस पुग्नेगरी भएगरेका अकल्पनीय घटनाक्रमले प्रत्येक नेपाली नागरिकको दिलमा खतराको घण्टी बजिरहेको छ । मधेस जलिरहेको छ, मधेस आन्दोलनले मूलतः सीमाकन, प्रतिनिधित्व, समावेशीकरणलगायत माग राखी आन्दोलन चर्काउँदै गर्दा मित्रराष्ट्र भारतीय नाकाबाट दैनिक उपभोगीय आधारभूत सामग्री समेत आपूर्तिमा ठप्प भइदिंदा नेपाली जनताले अनिच्छित समस्या भोग्नु परिरहेको छ, समस्या भयावह-विकराल हुँदै काकाकूलको परिस्थिति शृजना हुँदैछ । कष्टकर बन्दै समस्याले आक्रान्त जनताहरूको आक्रोश उल्लेढै छ, हिसात्मक र निषेधात्मक व्यवहारको समेत प्रयोग हुँदैछ । वास्तवमा विधंशात्मक आक्रोशले मात्र समस्या समाधान गर्न सघाउँदैन, बरू यस्ता अवाच्छनीय क्रियाकलापले परिस्थितिलाई थप जटिल बनाउँछ भन्ने समुदायगत दूरी भन् भन् बढाउँदै लगिरहेको हुन्छ ।

त्यसो त घोषित संविधान तथा हालको तराई-मधेस सम्बन्धी मुदामा मित्रराष्ट्र भारतको समेत ठूलो चासोका कारण आसन्न समस्या थप जटिल बन्दैगइरहेको आंकलन गरिँदैछ । सार्वभौम सम्पन्न राष्ट्र नेपालको राष्ट्रियता प्रतिकूल हुने वा विखण्डन निम्त्याउने गम्भीर त्रुटीपूर्ण अभ्यास कसैबाट गरिनु हुन्न, त्यसलाई मलजल थन्ने गरी तीललाई पहाड बनाउने कार्य पनि कसैबाट हुनुहुन्न, अविलम्ब सरोकारवाला नेपाल सरकारले पनि तदारुकताका साथ समस्या समाधानार्थ उचित पहल गर्नपर्छ । होइन भन्ने, घोषित वा अघोषित नाकाबन्दीका कारण थर्पेदैगइरहेको विकराल चुनौतीले दुई राष्ट्रबीचको दौत्य सम्बन्धमै दरार उत्पन्न हुने खतरा बढ्दैछ ।

अनपेच्छित भेलु परेको समस्याले जनताको सुख-चैन-उमड़ हराएको छ, स्वास्थ्य र शिक्षा कष्टकर भएको छ, खाद्यसामग्री अभाव तथा कालो बजारीले सबैलाई पिरोलेको छ । नेपाल सरकार तथा सम्बद्ध निकाय एवं सरोकारवालाहरूले कूटनीतिक माध्यमले यथाशीघ्र समाधानको पहलकदमी गर्न अविलम्ब प्रयास जारी राख्नुपर्छ । सस्तो भड्किलो उत्तेजनापूर्ण राष्ट्रवादकै बखानले मात्र जनतालाई रणभूलमा पार्नुभन्दा राजनेता भनाउँदाहरूले तत्काल समस्या समाधानको लागि राष्ट्रको सार्वभौमिकता रक्षा हुनेगरी उचित मागलाई संविधान संशोधन गरैरे यथाशीघ्र निकास दिनेतर्फ ध्यानकेन्द्रित गर्नु फलदायी हुन्छ । कुर्सि हत्याउन र कुर्सि जोगाउन विगतमा जे जसरी अदृश्य प्रभुसमक्ष त्वम् शरणम् भनी व्यवहार गरिँदै आइरहेको प्रवृत्ति थियो, त्यस्तो दूर्दशाप्रति बेलैमा सबेतता नअपनाउने हो भने राष्ट्र संकटमा भासिँदै नेपाल राष्ट्र र नेपाली जनताको भविष्य नै अन्धकार हुनसक्छ ।

बुद्ध सदैव भन्नुहन्थ्यो- "बाँच र बाच्च देऊ" । आज नेपाली जनतालाई सहज रूपमा बाँच गाहो भइरहेको छ । नेपाली जनताले बाँच पाउनु पर्छ कि पर्दैन? अनि ठूलो माछाले सानो माछालाई सर्लक्क निल्ले मत्स्य न्याय अपनाउनु विश्वका कुनैपनि राष्ट्रको लागि शोभनीय हुन्छ कि हुँदैन!? बोलीव्यवहारमा भने ऋषिमनको कुरा गर्ने अनि कार्यव्यवहारमा भने सिसिमनसहित अराजकता प्रदर्शन गर्नु आफैमा हास्यास्पद तथा विवादास्पद भएन रा? भनी जननामाफ असन्तोष छाइरहेको छ । भूपरिवेष्टित मुलुक नेपालले पाउने पारवाहन सुविधा-अधिकार हनन, छिमेकी राष्ट्रहरू बीचको आपसी पारवाहन सन्धी-सम्झौताको उल्लंघन, अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी अधिकार समेत खतरामा पर्दा "बाँच र बाच्च देऊ" भन्ने मानवीय भावमै कुठाराघात भयो वा भएन? भन्ने अनुत्तरित संवेदनशील प्रश्न तेरिनु स्वाभाविक हो । त्यसैले सम्बद्ध राष्ट्रले पनि अविलम्ब मानवाधिकार सुनिश्चित हुनेगरी व्यवहार गर्नु आवश्यक छ भने नेपाल सरकारले पनि अविलम्ब मधेसको मुदालाई उचित रूपमै सम्बोधन गर्न अग्रसरता देखाउनु पर्छ । आखिर कहि न कहि पुगी यसको समाधान खोज्नै पर्छ । होइन भने मधेसी, पहाडिया, हिमाली या अरु यस्तै केही भनेर स्वदेशभित्रै वा बाहिरबाट समेत सिर्जना गर्न खोजिरहेको मनोवैज्ञानिक दूरी अभ बढ्दैजाने हुन्छ, त्यस दूरी घटाउन बेलैमा हामी सम्बद्ध सबैले घनिभूत प्रयास थालौ, यसैमा नेपाल राष्ट्र र नेपाली जनताको हित अन्तर्निहित हुन्छ ।

विषय-सूचि

क्र.सं.	विषय	लेखक	पृष्ठ
१.	पाटनमा नेपालको एक मात्र आनन्द बुद्धमूर्ति	शश्वत शर्मा	४
२.	बुद्धशासन र शिक्षा	भिक्षु रेवतकीर्ति	६
३.	बलिप्रथा-आतंकवाद - २	भिक्षु सम्यक् सम्बोधि प्राणपुत्र	९
४.	ऐतिहासिक महापरित्राण थ्यासफू प्रकाशन...	भिक्षु कोणडन्य	१२
५.	वैज्ञानिक सिद्धान्त अपनाउने बुद्धधर्म	लोकबहादुर शाक्य	१५
६.	जीससको घरमा बुद्ध	डम्बरकृष्ण श्रेष्ठ तथा डिमा पाखिन	१७
७.	मरेर नि बाँच्ने	मैया पहरी	१८
८.	दुःखीको बिलौना	राज शाक्य	१९
९.	मन	अरियजाणी “दकिला”	१९
१०.	बुद्धधर्म हनेगु पहःचहः	सुवर्ण शाक्य	२०
११.	नेवा: म्हसीका : नेपाल भाषा	लाभरत्न तुलाधर	२२
१२.	Buddhism is Best	Dr. Ganesh Mali	२२
१३.	FORUM SETS UP PLATFORM TO EXPLORE...		२३
१४.	Lingshan Buddhist Scenic Sport, Permanent site...		२५
१५.	बौद्ध गतिविधि		२७

लेखक एवं पाठक-ग्राहक वर्गमा हार्दिक अनुरोध

- ◆ नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक आनन्द भूमि पत्रिकाको लागि नेपाली, नेपाल भाषा तथा अङ्ग्रेजीमा लेख-रचना समयमै सम्प्रेषण गर्नुहोला, सम्बन्धित तथा समयोचित लेख-रचनालाई हामी उचित स्थान दिनेछौं ।
- ◆ समयमै लेखक वर्गले बुद्ध, बुद्धधर्म, बौद्धसंस्कृति एवं दर्शन, साहित्य र इतिहाससम्बन्धी अनुसन्धानात्मक तथा सुजनात्मक लेख, रचना, कथा, कविताहरू संप्रेषण गर्नुहोला ।
- ◆ आ-आफ्ना क्षेत्रहरूमा हुने समाचारमूलक बौद्ध गतिविधिलाई सकदो चाँडो फोन, ईमेल वा हुलाकबाट जानकारी गराउनुहोस् ।
- ◆ उद्योगपति तथा व्यापारी वर्गबाट विज्ञापन दाता बन्नुभई आफ्नो व्यवसायको प्रचार तथा बुद्धधर्मप्रतिको श्रद्धा अभिव्यक्त गरी आनन्दभूमिलाई सहयोग गर्नुहोस् ।
- ◆ विगत ४३ वर्षदेखि प्रकाशन हुँदै आइरहेको नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका आनन्दभूमिका लागि आफ्ना विचार, तर्क, नियात्रा, दृष्टिकोणजस्ता कुराहरू समावेश गरी वर्तमान परिषेयमा अनुकूल हुने गरी जनअभिरुचिपूर्ण नयाँ नयाँ तथ्यहरूसहित यहाँहरूबाट निरन्तर रूपमा लेखरचना प्राप्त भइरहेमा आनन्द भूमिलाई स्तरीयरूपमा प्रस्तुत गर्दैजान सकिने हुन्छ ।
- ◆ यस पत्रिकामा प्रकाशित लेख-रचनाको सम्पूर्ण जिम्मेवारी स्वयं लेखककै अभिभासा हुनेछ ।
- ◆ समयमै लेख-रचना प्रकाशन गर्न तथा सल्लाह-सुझावका लागि anandakutivihar@gmail.com/gkondanya@gmail.com मा ईमेल गर्नसकिने छ ।
- ◆ सहयोग, सल्लाह, सुझाव तथा आलोचना, समालोचना आनन्दभूमिको निरन्तरताका लागि सम्बद्ध क्षेत्रबाट रचनात्मक सहयोगको अपेक्षा लिएका छौं ।

- आनन्दभूमि परिवार, आनन्द कुटी विहार, स्वयम्भू, काठमाडौं । फोन - ४२७९४२०
anandakutivihr@gmail.com/gkondanya@gmail.com

पाटनमा नेपालको एक मात्र आनन्द बुद्धमूर्ति

शाश्वत शर्मा

भगवान् बुद्धले आफ्नो महापरिनिर्वाणको समय यताका शिष्यहरूलाई उपदेश दिँदै भन्नुभएको थियो-“जेसुकै गरे पनि तिमीहरूले मेरो मूर्ति बनाउने कामचाहिँ नगर्नु ।” तर बुद्धमार्गीहरूले त्यस वचनलाई उहाँको महानता सम्झिए । अहिले विश्वमा सबैभन्दा बढी मूर्तिहरू बुद्धकै निर्माण भएका छन् । सङ्ख्यात्मक रूपमा मात्र होइन, विभिन्न आकार-प्रकारका दृष्टिकोणले पनि बुद्धमूर्तिले अन्य धर्मावलम्बीका देवदेवीका मूर्तिलाई उठिनेको छ ।

भगवान् बुद्धको जन्म नेपालमा भएपनि सङ्ख्यात्मक र आकार-प्रकारका दृष्टिले बुद्धको सर्वाधिक मूर्तिहरू भने थाइल्यान्ड, श्रीलंका, जापान, च्यान्मार, कोरिया आदि बुद्धिस्ट देशहरूमा पाइन्छन् । अफगानिस्तानमा पनि बुद्धका सर्वाधिक ठूला र पुराना मूर्तिहरू रहेका थिए । तर त्यहाँका कट्टरपन्थी तालिवान विद्रोहीहरूले केही वर्षअघि मात्र ती नष्ट गरिदिए ।

नेपालका विभिन्न स्थानमा रहेका बुद्धमूर्तिहरू अधिकांश ध्यानमुद्रा, भूमिस्पर्श मुद्रा, आशीर्वाद मुद्रामा रहेका छन् । तीमध्ये पाटन हौगल बहालमा रहेको बुद्ध-प्रतिमा यहाँ रहेकाभन्दा नितान्त फरक छ । यस्तो खालको बुद्ध-प्रतिमा नेपालकै पहिलो र एक मात्र भएको बुझिएको छ । नेपालका पहिलो पाउरोटी उत्पादक

- राजकर्णिकारहरूको कुलघरको देब्रेपट्टि जोडिएको एउटा घर छ, जसमा “आनन्द बुद्धमन्दिर” भनी टाँसिएको सानो साइनबोर्डमा आँखा ठोकिन्छ । त्यहीं पछाडिपट्टि रहेको एउटा सानो ढुङ्गे भन्याङ्ग उक्लेर माथिल्लो तलामा पुगेपछि देवीप्यमान आनन्द बुद्धको दर्शन मिल्छ । त्यहाँस्थित ठूलो, सफा बैठक कोठाको एकातिर छेउमा राम्रो, हिसी परेको बुद्धमूर्ति सिंहासनमा पल्टेर दायाँ हातले टाउकोमा अडेस लगाई आराम गरिरहेको बुद्धमूर्ति वास्तवमा अत्यन्त चिताकर्षक देखिन्छ र नेपालमा हालसम्म यस किसिमको यही एक मात्र हो ।

कृष्णबहादुर राजकर्णिकारले स्वजातीय बन्धुहरूबाट केही चन्दा र अरु सबै आफ्नै स्रोत साधनबाट वि.सं. २०१० मा सो मूर्ति निर्माण गराएका हुन् ।

दिवंगत कृष्णबहादुरका सुपुत्र, साहित्यकार तथा अन्चेषक घनश्याम राजकर्णिकारका अनुसार हौगल बहालको पुरानो वास्तविक नाम हस्तिनावरण महाविहार हो । यो बहाल सानो, चिटिक्क परेको, सफा र सुग्रह छ । मल्ल राजाको पालामा रोटी-मिठाई बनाउने जातिलाई राजकर्णिकार भनिएको र उनीहरूलाई यही बहाल वरिपरि जग्गा-जमिन दिई बसोबास गराइयो । बहालभित्र पसेपछि अगाडि एउटा कलात्मक सुन्दर प्राचीन घर देखापर्दछ । आफ्नो पुर्ख्योली थलो भएको

यस अङ्क

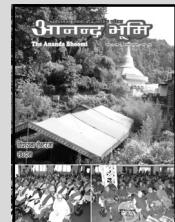

आनन्द भूमि

पढौं पढाओं, समयमै वार्षिक ग्राहक बनौं

आनन्द कुटी विहार संस्था, पो.ब.नं. ३००७, काठमाडौं, फोन: ४२७१४२०
E-mail : anandakutivihar@gmail.com, anandakutivihar@ntc.net.np
gkondanya@gmail.com, kondanya@soon.com

गताङ्कमा

यो साहै कलात्मक भवनलाई राजकर्णिकारहरूले आफ्नो कुलघर मानेका छन् र अहिले पनि यसै बहाल वरिपरि राजकर्णिकारहरूको ठूलो बस्ती रहेको छ ।

राजकर्णिकारहरूको कुलघरको देखेपछि जोडिएको एउटा घर छ, जसमा "आनन्द बुद्धमन्दिर" भनी टाँसिएको सानो साइनबोर्डमा आँखा ठोकिन्छ । त्यहीं पछाडिपछि रहेको एउटा सानो ढुङ्गे भन्याङ्ग उक्लेर माथिल्लो तलामा पुगेपछि देदीप्यमान आनन्द बुद्धको दर्शन मिल्छ । त्यहाँसिथित ठूलो, सफा बैठक कोठाको एकातिर छेउमा राम्रो, हिसी परेको बुद्धमूर्ति सिंहासनमा पल्टेर दायाँ हातले टाउकोमा अडेस लगाई आराम गरिरहेको बुद्धमूर्ति वास्तवमा अत्यन्त चित्तार्क्षक देखिन्छ र नेपालमा हालसम्म यस किसिमको यही एक मात्र हो ।

ललितपुरको एकान्त स्थानमा यस्तो ऐतिहासिक मूर्ति र चैत्यको निर्माणको प्रसङ्ग उल्लेख गर्दै घनश्याम राजकर्णिकारले बताए- "मेरा पिताजीले आफ्ना स्वजातीय बन्धुहरूबाट केही चन्दा संकलन भएकोमा नपुग सबै आफ्नै साधन र स्रोतबाट यो मन्दिर निर्माण गरी सुन्दर बुद्धमूर्ति, चैत्य र धर्मधातुको निर्माण तथा स्थापना गर्नुभएको हो ।"

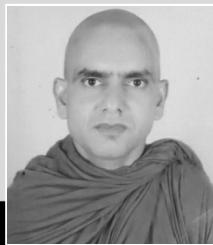
यस्ता धार्मिक कामगदा॑ कृष्णबहादुरले निकै सङ्घर्ष पनिगर्नु परेको थियो । उनले एकातिर आफ्ना नाते दारहरूबाट असहयोग र आलोचना खप्नु परेको थियो भने आफ्नै सन्तानबाट पनि विरोध खप्नुपरेको थियो । उक्त प्रसङ्ग उल्लेख गर्दै घनश्याम

राजकर्णिकारले भने- "त्यस बेला मेरा पिताजीले आफ्नो घरेलु कामकाज र घरपरिवारलाई समेत चटक्क छाडी करिब एक वर्षसम्म यही हौगल बहालमा डेरा गरी निर्माण कार्यमा आफ्नो सम्पूर्ण तन, मन, धन खर्च गर्नुभयो । उहाँमा के-कस्ता प्रेरणा र उत्साह जागेको हो कुन्ति, यो बुद्धमन्दिर र बुद्धमूर्ति स्थापना गर्दा उहाँमा एक प्रकारको अदम्य हौसला र उत्सुकता जागेको म अहिले पनि सम्पन्नु ।"

यो बुद्धमन्दिर बनाउन आवश्यक काठहरू सरकारी तवरबाट उपलब्ध भएको र कृष्णबहादुरलाई 'आफैले गोदावरीबाट दुई रुख काटेर लैजानू' भन्ने निर्देशन प्राप्त भएको थियो । कृष्णबहादुर राजकर्णिकार आफै गोदावरी जङ्गलमा गई त्यहीं बास बसी आवश्यक दलिन, चौकोस, खापा र झ्यालहरू बनाइल्याएको जानकारी पनि घनश्याम राजकर्णिकारले दिए ।

आफ्ना पूर्खाले निर्माण गरेका निधिको संरक्षण र सम्बद्धन गरी बचाई राख्ने काममा अहिले घनश्याम राजकर्णिकार खटिएका छन् । यसै क्रममा उनले मन्दिरको तीन पटकसम्म जीर्णोद्धार गरिसकैका छन् ।

बुद्धशासन र शिक्षा

भिक्षु रेवतकीर्ति, बुद्धविहार-पनौती

त्यस्तो मातृ वयो हारी जन्मेर के हुन्छ लोकमा
जो ध्वजातुल्य पुग्दैन वंशको अग्र भागमा ॥

पञ्चतन्त्रको अनुवादमा लेखनाथ पौड्याल
संसारमा रहेका हरेक देशहरू आज विकासको रफ्तारको
गतिलाई पच्छाउँदै कहाँ पुग्नको लागि तँछाड मछाड
गरिरहेका छन् भन्ने कुराको भेत पाउन सकिएको
छैन । यही कारण विकसित देशहरूमा पनि लडाइँझगडा
बन्द भएका छैनन् भने कमविकसित भनिएका देशहरूमा
खानेलाउने र बाँने सुविधा पनि सम्पूर्ण जनताहरूलाई
राज्यले पुन्याउन सकिरहेको छैन । यहीकारण कतै
एकदम अभाव र कतै चरम विलासिताको विन्दूले
अरुमाथि पर्न गएको शोषणको प्रभावलाई पुर्नको लागि
भगवान् बुद्धको सार्थक शिक्षा पृथ्वीमा मानवजातिको
लागि सदैव सदावहार देखिएकै कारण हिजोभन्दा
आज दिनप्रतिदिन बुद्धशिक्षाको महत्त्वको विषयमा सर्वत्र
चर्चा हुने गरेको पाइएको छ ।

यसको साथै कमविकसित मुलुकहरूमा
बालबालिका र महिलाको बेचविखनका कुरा र निर्दयी
व्यक्तिहरूको पञ्जाबाट समाजलाई बचाउन विवेकशील
मानिसहरूको हृदय द्रवितहुने गरेको छ र राज्यको
चुनौती बन्ने गरेको छ ।

दुनियामा आदर्श समाजको वृद्धि गर्न अरु

-सबै मानिस राजा, प्रधानमन्त्री र मन्त्री बन्न
सक्दैनन्, यी पदहरूमा रहन इमान्दारिता बट्ठचाई र
परिस्थितिको समन्वय नमिल्दा असल मानिस खराब र
खराब मानिस असलमा दरिन पुगेका उदाहरण र
दृष्टान्तहरू पनि छन् । तर सूर्य कसैको विरोध नगरी
आफै चम्किएभै सेवाको प्रकाशले आफै प्रज्जवलित
भएका व्यक्तिहरूको एकजना पनि शत्रु हुँदा रहेनछन्
भन्ने उदाहरण कैलाश सत्यार्थी र युसुफजाई मलालाको
सफलताले प्रस्तुत गरेको छ ।

पनि धेरै धर्मका स्वरूपहरू छन् । तथापि भगवान्
बुद्धले मानिसहरूको कल्याणमा दिनुभएको उपदेशलाई
धर्म नभनी पहिले सार्वजनिक शिक्षाको रूपमा बुझिन्थ्यो ।
तर पछिपछिका मानिसहरूले भगवान् बुद्धको शिक्षालाई
नै Sector हरूमा विभाजित गरी आ-आफ्नो चिन्तनको
धरातल अनुसार विभिन्न नाम दिएर त्यसै अनुसारको
पद्धतिमा ढाल्न पुगेअनुरूप आज भगवान् बुद्धको मत
संसारमा आ-आफ्नै प्रकारले ब्याख्या गरिएका छन् ।

जजसले जेजे नाम दिएतापनि व्यवहारमा
आफूभित्रिको खोजमा नडुबेसम्म व्यक्तिले आन्तरिक
शान्ति प्राप्त गर्न नसक्ने कारण भगवान् बुद्धको शिक्षामा
ध्यानलाई सर्वोपरी महत्त्व दिइएको छ । यसै कारण
पनि सतिपटठान सूत्रमा भगवान् बुद्धले “एकायनो मग्गो

प्रत्येक शुक्रवार सामूहिक ध्यान

बनेपास्थित बौद्ध वृद्धाश्रममा प्रत्येक शुक्रबार दिउँसो २:०० बजेदेखि ३:०० बजेसम्म सामूहिक
विपश्यना ध्यान कार्यक्रम संचालन भइरहेको छ । ईच्छुक महानुभावहरू सहभागि हुनसक्नेछ ।

सम्पर्क : राज शाक्य, बौद्ध वृद्धाश्रम, बनेपा

फोन: ०११-६६२८४९, (तीन दोबाटो हुँदै नालाजाने ध्यानमार्ग)

सत्तानं विसुद्धिया” भनी ध्यानको बाटोबाट बाहेक अर्को बाटोबाट मानवजातिले आफूलाई शुद्ध पार्न र शान्ति प्राप्त गर्ने दोस्रो बाटो छैन भन्नुभएको छ । विविध कर्म र कलेशको समिश्रणबाट उत्पन्न हास्रो जीवनले संवृत्ति सत्यलाई नै परमार्थसत्य अथवा यो जीवन नै सुरु र अन्त्य हो भन्ने ठान्न पुगी आफ्नो तवरबाट अरुमाथि प्रभुत्व जमाउने प्रयत्न गर्दछ । जसलाई भगवान् बुद्धले शक्तिको आकांक्षा र नामको तृष्णा भन्नुभएको छ । यसले अरुमाथि प्रभुत्व जमाउन पुगेको अवस्थामा मान्छे खुशी हुन्छ र यस्तो नभएको अवस्थामा मान्छे दुःखी हुन्छ । त्यस्तो अवस्थामा आफूलाई अपमान गर्नेलाई मान्छेले समान व्यवहार गर्न सक्दैन जसलाई अविद्याले पक्षपोषण गरेको भनिन्छ ।

तसर्थ जबसम्म अविद्याको समूल रूपमा नास हुँदैन तबसम्म अनित्य-दुःख-अनात्मलाई पूर्ण रूपमा बुझ्न सकिन्दैन । त्यसैले जब अविद्यालाई पूर्ण रूपमा नास गर्न सकिन्छ, तब अनित्य-दुःख-अनात्म स्वरूपको स्वभावलाई छर्लङ्ग देख्न सकिने अनुभूतिजन्य सत्यलाई भगवान् बुद्धले निर्वाणको प्रथम स्वरूप अर्थात् जन्म र मृत्युरहित बाटोमा पुग्ने प्रथम खुड्किलो भन्नुभएको छ । जसले अनित्य-दुःख-अनात्मलाई अनुभूतिले देख्न सकेको हुन्छ, उसलाई उत्पन्न हुनगएको मानसिक दुःखले उसले गरिआएको आफ्नो कर्मलाई दुःखभयो भनेर परिवर्तन गर्दैन, जसलाई स्रोतापन्नको अवस्था भनिन्छ । एकैयोटी यसको स्वभाव सत्यलाई अनुभूतिले जान्न सजिलो नभएकोले भगवान् बुद्धको शिक्षामा दान-शील-भावना र शील-समाधि-प्रज्ञाको समन्वयले जीवनलाई उन्नत पार्दै जानुपर्ने कुरामा जोड दिइएको छ ।

संसारमा जतिसुकै रूपमा भौतिक विकास भएपनि मानसिक शान्तिले आफूलाई अधिन नगरेको मानिस आफूभित्र खोक्रो हुने कारण भौतिकवादलाई मूल प्रश्रय दिने मुलुकहरूमा पनि भगवान् बुद्धको शिक्षालाई आज उच्चमूल्यको साथ प्रतिरक्षित गर्दै गएको पाइन्छ ।

आधुनिक भौतिक जगतका पिता मानिने अल्वर्ट

आइन्स्टाइनको सिद्धान्तले भन्दछ कि संसारमा सबै वस्तुहरू सापेक्ष छन्, कुनैपनि वस्तु र व्यक्ति संसारमा निरपेक्ष नभएको कारण तिनीहरू सबै आन्तरिक र बाह्य कारणबाट पनिपरिवर्तन शील छन् । वस्तु र व्यक्ति मानिसले भनेकै हुँदैन । त्यसैले मानसिक दुःखमा दुःखी हुने व्यक्तिलाई जबसम्म मानिसले आफ्नो आन्तरिक मनले आफैलाई परिवर्तनको ज्ञानले स्वीकार गरी आफ्नो मनमा परिवर्तन त्याउन सक्दैन त्यस्ता व्यक्तिहरूलाई कसैले पनि कल्याण गर्न सक्दैन ।

यही कारण भौतिक शरीर मानिसमा एउटै भएपनि आन्तरिक चेतनाको फरकले गर्दा मानिसको प्रवृत्तिमा आकाशपातालको फरक रहेको देखिन्छ । कोही यही संसारमा जन्मिएर देवताको भन्दा पनि माथिको उच्चकोटीको जीवन बाँचेका छन् भने कोही बाह्य रूप मानिसको भएर पनि पशुपंछीको भन्दा पनि गएगुज्रेको जीवन बाँचेको पाइन्छ ।

हालको समसामयिक अवस्थामा नोवेल शान्ति पुरस्कारबाट सम्मानित भारतका कैलाश सत्यार्थी र पाकिस्तानकी युसुफजाई मलाला यस्तै कोटीमा पर्ने विशिस्ट मानव चेतनाले ओतप्रोत मानवहरूमा पर्दछन् । यी दुई व्यक्ति आफ्नो मुलुकमा मात्र नभएर यिनका प्रकाशले नेपालका अखबारका पानाहरू समेत भरिएका थिए ।

सबै मानिस राजा, प्रधानमन्त्री र मन्त्री बन्न सक्दैनन्, यी पदहरूमा रहन इमान्दारिता बट्ठचाई र परिस्थितिको समन्वय नमिल्दा असल मानिस खराब र खराब मानिस असलमा दरिन पुगेका उदाहरण र दृष्टान्तहरू पनि छन् । तर सूर्य कसैको विरोध नगरी आफै चम्किएरै सेवाको प्रकाशले आफै प्रज्ज्वलित भएका व्यक्तिहरूको एकजना पनि शत्रु हुँदा रहेन्छन् भन्ने उदाहरण कैलाश सत्यार्थी र युसुफजाई मलालाको सफलताले प्रस्तुत गरेको छ ।

सर्कस र विविध अवस्थामा बन्धक बनाइएका बालबालिकाको उद्घारमा जीवन समर्पित गरेका कैलाश सत्यार्थीलाई टाउकोमा बन्दुक तेर्स्याएर सर्कसको मालिकले घाइते बनाइसकेपछि रगतपक्षभएको अवस्थामा

पानी मार्गदा पानी समेत नदिएको घटनामा कैलाश सत्यार्थीको भनाई थियो- यस्तो घटनामा मैले पाएको दुःखभन्दा यस्ता व्यक्ति पनि समाजमा जन्मदा रहेछन् यस्ता व्यक्तिबाट समाज कति प्रताडित होला भन्ने भावनाले म दुःखी भएको थिएँ भनी दिइएको उत्तरले जस्तोसुकै राक्षसको मुटुलाई पनि भक्तिक्याएको हुनुपर्दछ । किनकि कोही पनि व्यक्ति फलामको मुटु लिएर जन्मिएको हुँदैन । मानिसभित्रको अहंकारले मानिसलाई पापको दण्ड भोग्नु नपरेसम्म उ एकछिन फलामबाटै बनेको हो कि भन्ने भान पर्दछ । यसैलाई भनिन्छ अहंकारको मोह जसले यस्ता मोहलाई तोड्न सक्छन्, ती आफ्ना लागि बाँच्दैनन्, तिनका जीवन अरुका लागि हुन्छ भन्ने उदाहरण युसुफजाई मलालाले १४ वर्षको उमेरमा टाउकोमा तालिवानीहरूले हानेको गोलीको पर्वाह नगरी बरु मृत्युवरण गर्छु तर मानवताको कलंक तालिवानीहरूसँग आफू नभुक्ने प्रतिज्ञा गरी बालबालिकाहरूलाई स्कूलजान प्रेरित गरेर थालिएको उनको सामाजिक अभियानले आज पाकिस्तानमा मात्र होइन संसारमै उनको प्रकाश फैलिरहेको छ । युसुफजाई मलालाको जन्मले आज उनका आमाबाबु, पाकिस्तान र सिङ्गो संसार समेत धन्य बनेको छ ।

यसैले कैलाश सत्यार्थी भन्दछन् मानवताको नाता मानवतासँग मात्र हुन्छ त्याहाँ धर्म, राष्ट्र जातजाती केही हुँदैन, पाकिस्तानी छोरी युसुफजाई मलाला र

भारतीय बाबु मिलेर हामीले समाजमा धेरै गर्नु बाँकी छ ।

बुद्धशिक्षा कर्मप्रधान भएकोले जजसले जुनसुकै प्रकारबाट गरेको मानव सेवाको उच्चमहत्त्व हुन्छ । यसैले भगवान् बुद्धको जीवनकालमा एकसय एक पारङ्गत भिक्षुहरू हुँदाहुँदै बढी प्रज्ञावान र प्रभावशाली भएका कारण बाहिरबाट आएका सारिपुत्र र मौद्गल्यायन जस्ता भिक्षुहरूले अग्रश्रावकत्व प्राप्त गर्न सकेको उदाहरण भगवान् बुद्धको शिक्षामा छ । यसैले कैलाश सत्यार्थी र युसुफजाई मलाला जहाँ जन्मिएतापनि कैलाश सत्यार्थी र युसुफजाई मलालाले वर्तमान क्षणमा मानवताको अग्रश्रावकत्व प्राप्त गरेका छन् । त्यसैले उनीहरू वंशको अग्रभागमा मात्र नभई मानवताको अग्रभागमा समेत पुगेका छन् । उनीहरूको सेवाको समर्पणले नामको धर्म, जात, राष्ट्रियताको पर्खाल नाधेको छ । वास्तवमा भगवान् बुद्धले सिकाउनुभएको धर्म पनि यही नै हो । तसर्थ जहाँ अनुभवले अनुभवलाई अंगाल्छ त्यहाँ कुनै नामधर्म हुँदैन मात्र कर्तव्य र सेवाभाव रहन्छ । कैलाश सत्यार्थी र युसुफजाई मलालाको यही कर्तव्य र सेवाभावले अंगालेका कर्महरूले सबैको लागि यही प्रेरणास्पद सन्देश दिएको छ । भलै यहाँ बुद्धशिक्षाको नाम छैन, नाम जे भएपनि भगवान् बुद्धको शिक्षा मानव सेवा भएकोले उनीहरूले गरेको मानव सेवा अद्वितीय छ । यही नै मानवधर्म र भगवान् बुद्धको पनि शिक्षा हो ।

**बुद्धको जन्मभूमि राष्ट्र नेपालमा सुख-शान्ति फैलिरहोस् ।
सम्पूर्ण नेपालीहरूमा धार्मिक चेतना विकास होस् ।**

राजधानी बचत तथा ऋष्ण सहकारी संस्था लि.

बागबजार, काठमाडौं ३१, फोन : ०१-४२९९२५२

बलिप्रथा-आतंकवाद - २

भिक्षु सम्यक् सम्बोधि प्राणपुत्र (psamyaksambodhi@yahoo.com)

बलिप्रथा-आतंकवाद ७

कसैले हिंसाबाट दुर (टाढा) भएकोले हिन्दू भनिएको भनेर परिभाषित गर्छन् । जहाँ मन्दिरमा निर्दोष प्राणीले जीवन गुमाउनु पर्छ, जुन वेदमा सुनसेपलाई नरवली दिन तयार भएको उल्लेख छ ती हिन्दू हिंसाबाट कति टाढिएका छन्? हिन्दूले नै आत्म आलोचना गरे हुन्छ ।

वर्तमान नेपालमा पनि श्री ५ वीरेन्द्र आदिको हत्याको कारण दरबारको शान्ति स्वस्तीको लागि श्री ५ ज्ञानेन्द्रबाट नेपाल र भारतमा बलि पूजा गरिएको थियो, जसको प्रशस्त आलोचना सुन्नमा आएको छ ।

बलिप्रथा-आतंकवाद ८

नेपालमा अनौठा बलिप्रथाहरू- १

खोकनामा जिउँदै पाठीलाई पोखरीमा फ्याँकेर युवाहरूले लुछाचुडी गरी मार्ने गरिन्छ । यो पर्व वा राक्षशी खेलमा गाउँका युवाहरूको समूह पानीमा उत्रिएको हुन्छ । तब एक बोका लाई पानीमा फ्यालिन्छ । तर ति युवाहरूले त्यस बोकालाई लिन हानथाप गर्छन् । जसल तानेर लिनसक्यो त्यसै समूहको जित हुन्छ र पछि बाहिर निकालेर काटेर खान्छन् । मुख्य कुरा त पानीमा फ्यालिएको बोका तैरिन आउँदैन । त्यसमा लुछाचुडी गरेर तानातान गर्दा बोकाको के हालत होला, हामी कल्पना गर्न सक्छौं । तैपनि यस्ता राक्षशी चेतनका युवाहरूमा यस बारे कुनै पश्चाताप छैन ।

केही वर्ष अधि कान्तिपुर समाचार पत्रको पत्रकारले सोध्यो- यो त हिंसा नै हो । किन गर्नुहुन्छ? तब ती युवाहरूले जवाफ दिए- यो हाम्रो संस्कृति हो । अर्थात् दुष्ट बाहुनहरूले के सिकाएको छ भन्दा- संस्कृति भनेको पहिचान हो । संस्कृति नाश भए पहिचान नाश

- यदि एक लाखको भ्रष्टाचार गरेर दशहजारको बलि चढाएर, मासु पनि खान पाइने, भोज भतेर पनि गर्न पाइने, आफन्त इष्टमित्रको माया जित्न पाइने, अभ्य त्योभन्त्वा बढी पाप कटाएर नब्बे हजारको आम्दानी गर्न पाइने न्यायिक धार्मिक पद्धति हो भने यस्तो सरल व्यवसाय कसले त्याग गर्लाई? भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न चाहने अरित्यार दुरूपयोगजस्ता संस्थाले के यस विषयमा छातिमाथि हात राखेर सोचेको छ?

- जब मनमोहन अधिकारी देशको पहिलो कम्युनिष्ट प्रधानमन्त्री बन्यो, तब उसले पनि चलेको परम्परालाई तोडन सकेन र बलि चढाइयो । तब कम्युनिष्टका बदनाम गर्न एक साप्ताहित पत्रिकाले 'कम्युनिष्टहरू पनि धर्म मान्छन्' भन्ने प्रमाण दिनको लागि त्यो बलि बारे समाचार प्रकाशित गयो । त्यसपछि मात्र प्रधानमन्त्री निवासमा यसरी बलि चढाइँदै रहेछ भनेर सार्वजनिक भयो ।

हुन्छ । यही शिक्षाको कारणले नेपालीहरू गलत संस्कृतिलाई पनि पहिचानको रूपमा लिएर सुधिन चाहेदैनन् ।

बलिप्रथा - आतंकवाद ९

नेपालमा अनौठा बलिप्रथाहरू- २ बल्खु नाम कसरी रह्यो?

बाला चतुर्दशीको रात ढल्को (क्षेत्रपाटी) मा जिउँदै परेवा, सर्प, भ्यागुता आदि यज्ञमा होम्ने गरिन्छ । यस्तै एक यज्ञमा होमिएको एउटा परेवा बाँचेर डढेको पखेटासहित उङ्गै बल्खुमा खस्यो । त्यसैले नेपाल भाषाको बखु शब्दबाट त्यस स्थानको नाम नै बल्खु भएको इतिहास साक्षि छ ।

बलिप्रथा-आतंकवाद १०

नेपालमा अनौठा बलिप्रथाहरू - ३

बैतडी वा डडेलधुराको एक मन्दिरमा चढाएको रँगो आदिको मासु दलित बाहेक अन्यले नखाने रहेछ । केही वर्षअघि दलितहरूलाई त्यसमा मन्दिरमा प्रवेश आदि निषेध गरेको विरोधमा बलि चढाइका रांगो आदि दलितहरूले लिएर नगएको कारणले गन्हाउन थालेको समाचार आएको थियो ।

दशरथ रंगशाला पछाडिको पौडी पोखरीमा बलि दिने चलन छ । बागलुंगमा रेडक्रशको गाडिमा बलि चढाउँच्छ । काठमाडौँलगायत देशभरी सवारी साधनहरूमा बलि चढाउनेहरूको कुनै कमी छैन । अझ त्यसमा पनि सीमा नाघेर मानव शरीरको अंग (सिनो) खाने प्रथाले मानवतालाई धज्जीमा उडाएको छ ।

बलिप्रथा-आतंकवाद ११

नेपालमा अनौठा बलिप्रथाहरू-४

बलिप्रथा देवीदेवतामा मात्र सीमित नभएर रुख, जंगल, ढिस्को, घर, ढोका, ज्याभल, यन्त्र, सवारी साधनसम्म फैलिएको छ । मूर्तिलाई देवी देवता सम्भेर बलि चढाउने कारण त बुझ्न सकिन्छ । तर निर्जीव वस्तुमा पनि बलि चढाउनु कस्तो विवेकको विषय होला? के रुख आदिले उपकार गर्छ, ढिस्को आदिले रक्षा गर्दछ? घर ढोकाले सुन्दर जीवन र सुखशान्ति प्रदान गर्छ? बलि कर्मको प्रभावले ज्याभल, यन्त्र, सवारी साधनको रक्षा गर्छ वा नबिप्रिने हुन्छ वा दुर्घटना नहुने हुन्छ? स्वीमिङ पुलमा बलि चढाउनाले पौडी खेल्नी सकिन्छ वा पौडि खेल्न नजान्ने पानीमा डुबेमा नमर्ने हुन्छ?

सवारी साधनको दुर्घटनाको कारण बारे ट्राफिक प्रहरीलाई सोधेमा मादक पदार्थको सेवन, ट्राफिक निय म पालन नगर्नु, अत्यधिक गति आदि कारण बताउछन् । तर सवारी सुरक्षाको उपाय सवारी साधनमा बलि चढाउनु नै हो भनेर कहिले पनि बताउँदैनन् ।

नेपाल वायु सेवा निगमको हवाइ जहाजसम्मा बलि चढाइन्छ । के यो विज्ञानसम्मत छ? बश कार आदिमा पनि बलि चढाइन्छ । यन्त्र औजारहरूमा पनि

बलि चढाइन्छ । म गृहस्थ हुँदा मेरो परिवारमा पनि गाडि र यन्त्रहरू बलि दिएका थियौ । पछि यसलाई छाडियो । अब बाँकी छ कम्प्युटर मोबाइलमा बलि चढाउने । शायद कसैले चढाउला कि?

धेरै वर्षअघि म गृहस्थ हुँदा एक दिन मैले वायु सेवा निगमको फ्लाइट इन्जिनियर हुनुभएको दाजुलाई सोधे- हवाइजहाजमा किन बलि चढाउँछ? के विज्ञानका विद्यार्थीहरूको भरमार भएको वायु सेवा निगमका पदाधिकारीले यसलाई रोक्न सक्दैन? उहाँको सरल जवाफ थियो- यसमा प्रशासनको कुनै हात छैन । यदि यसलाई प्रशासनले रोकेमा हवाइजहाजको सेवा गर्न ससाना पदका कर्मचारीहरूले मासु खान नपाएको भाँकमा विद्रोह गरेर अनेक हानि पुन्याउन सक्छ । बलि चढाएको मासु ती ससाना पदका कर्मचारीहरूमा बाँडिन्छ । यसले प्रशासनले यसमा कुनै रोक लगाएको छैन ।

बलिप्रथा-आतंकवाद १२

नेपालमा अनौठा बलिप्रथाहरू- ६

नवनियुक्त प्रधानमन्त्री सर्व प्रथम प्रधानमन्त्री निवासमा प्रवेश गर्दा कालो बोका बलि दिने चलन छ । के यो राजनीतिसम्मत छ? यो चलन एक प्रकारले गोप्य नै थियो । सार्वजनिक भएको थिएन । जब मनमोहन अधिकारी देशको पहिलो कम्युनिष्ट प्रधानमन्त्री बन्यो, तब उसले पनि चलेको परम्परालाई तोड्न सकेन र बलि चढाइयो । तब कम्युनिष्टका बदनाम गर्न एक साप्ताहित पत्रिकाले 'कम्युनिष्टहरू पनि धर्म मान्छन' भन्ने प्रमाण दिनको लागि त्यो बलि बारे समाचार प्रकाशित गन्यो । त्यसपछि मात्र प्रधानमन्त्री निवासमा यसरी बलि चढाइँदै रहेछ भनेर सार्वजनिक भयो । धोती फुस्केको बाहुनले अर्काको गोप्यता खोल्न खोजदा आफ्नै संस्कृतिको गोप्यता खोल्न पुग्यो ।

बलिप्रथा-आतंकवाद १३

हिन्दूमा मात्र होइन इशाई इस्लाममा पनि बलिप्रथाको चलन छ । यसभन्दा बाहेक पुरातन सभ्यता जस्तै Aztex, Maya, Inca, हरूमा बलिप्रथा थियो । स्पेनिशहरूले आक्रमण गर्दा Aztex हरूले स्पेनिश बन्दीहरूलाई जिउँदै हात खुट्टा बाँधेर उत्तानो पारेर

छाती चिरेर मुटु निकालेर देवतालाई चढाएको इतिहास साक्षि छ । केही वर्षअधि मात्र पेर्लको एक गाउँमा एक बालिकाको नरबलि दिइएको तथ्य टिविमा देखाएको छ । भारतको नागाहरु नरभक्षी समेत भएको र अंग्रेजले यस प्रथालाई नाश गरेको थियो । पूर्वी एशियामा पनि नरभक्षी जाती भएको टिविमा देखाएको छ ।

बलिप्रथा-आतंकवाद १४

बलिप्रथा बारे बुझेर बुझी नसक्ने हास्यास्पद कुराहरु

यदि भष्टाचारी, दुष्ट, शोषक वा अपराधीले आँग्नो पाप ढाक्न बलि दिएर दोषमुक्त हुने भए कानुन, न्यायालय, न्यायाधीश, प्रहरी, अपराध अनुसन्धान कार्यालयको के औचित्य? अफ भन्ने हो भने प्रहरी, न्यायाधीश, कानुनविदले नै बलि चढाउँछन् भने न्याय र न्यायिक प्रकृयाको महत्त्व कस्ले बुझीदिने? शोषणरहित समाज कहिले र कस्ले सृजना गर्ने?

यदि एक लाखको भष्टाचार गरेर दशहजारको बलि चढाएर, मासु पनि खान पाइने, भोज भतेर पनि गर्न पाइने, आफन्त इष्टमित्रको माया जित्न पाइने, अफ त्योभन्दा बढी पाप कटाएर नबे हजारको आम्दानी गर्न पाइने न्यायिक धार्मिक पद्धति हो भने यस्तो सरल व्यवसाय कस्ले त्याग गर्ला? भष्टाचार नियन्त्रण गर्न चाहने अखिल्यार दुरुपयोगजस्ता संस्थाले के यस विषयमा छातिमाथि हात राखेर सोचेको छ? आजकालका शिक्षित समुदाय नै पशुपक्षी लिएर श्रृंगारिएर बलि चढाउन जान्छन् । के यो सभ्यतासम्मत छ? के उनीहरुलाई शिक्षित भन्न सकिन्छ?

यही शोषणयुक्त बलिप्रथालाई धार्मिक अनुष्ठान मानी राष्ट्रिय पर्व मान्ने गर्दछौं भने शान्ति क्षेत्र मानिने धार्मिक मन्दिरमा निर्दोष पशुको मरणभययुक्त चित्कार क्रन्दन गुञ्जाई रहेको हुन्छ । साथै बाल शिक्षालगायत

धार्मिक शिक्षामा पनि ईश्वरको अपमान गर्ने, अरुलाई दुक्ख दिने राक्षस वा शत्रु हुन् । त्यसैले उनीहरुलाई मार्नु पर्छ भन्ने शिक्षा प्रसार गरिन्छ । जब धार्मिक शिक्षामा नै करुणाको सट्टा हिसा, उपकारको सट्टा बदलाको मार्ग खुला राखिन्छ भने सामाजिक, राजनैतिक वा आर्थिक क्षेत्रमा बदला वा हिसाको घटना घट्नु कुनै अस्वाभाविक होइन ।

यसमा अफ बुझनुपर्ने कुरा के छ भने शुम्भ निशुम्भ आदि राक्षसको कारणले अरुको हत्या किन गर्नु? कुनै पुर्खसँगको दुष्मनीको कारणले उनीहरुका वर्तमान सन्तानको हत्या गर्नु के न्यायिक हुन्छ? त्यसमा पनि के यी जनावर राक्षस हुन् । वा शुम्भ निशुम्भका सन्तान हुन्!? यदि राक्षस हुन् भने मासु केको खान्छ? राक्षसको कि रांगो, भेडा, बोका, हाँस, परेवाको? कि त भन्नु पर्छ हिन्दूले राक्षसको मासु खान्छ । खै विवेक बुद्धि? शायद यस्तै भएर होला विवेक बुद्धि हराएको ।

जहाँ परोपकार, सेवा, दया, करुणाको शिक्षा दिइन्छ, शान्ति प्राप्तिको साधन मानिन्छ त्यहीं हिसालाई धर्म मानिन्छ भने माओवादीलाई हिसा गरेको कारणले सन्त पुरुष भन्नुपर्छ । यदि हिसाको कारणले माओवादी आतंकवादी हो भने बलिप्रथाका समर्थक सबै महाआतंकवादी हुन् । कानूनले ज्यानमारालाई पनि मृत्युदण्ड नदिने शान्ति क्षेत्र नेपालमा ईश्वरको विरोधी भएकोले मार्नुपर्छ भन्ने शिक्षा आतंकवाद नभए के हुन्छ? किनकि आफ्नो पाप कटाउन निर्दोषलाई दोषी ठहर्याउँदै हत्या गर्नु आतंकवाद हो र गराउने व्यक्ति आतंकवादी नै हो । चाहे ऊ धर्म गुरु होस् वा धर्मभिरु भक्त होस् वा राजनेता वा प्रशासक वा न्यायाधीश वा अन्य कुनै उच्च नागरिक । के यस विषयमा आतंकवाद विरोधीहरूले सोचेको छ?

ऋग्मशः

बुद्धको जन्मभूमि राष्ट्र नेपालमा सुख-शान्ति फैलिरहोस् ।

सम्पूर्ण नेपालीहरूमा धार्मिक चेतना विकास होस् ।

सुनौलो कीर्तिपुर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

ऐतिहासिक महापरित्राण श्यासफू प्रकाशन : सम्बद्ध सबैका लागि धर्मप्रीति एवं सुखद् विषय

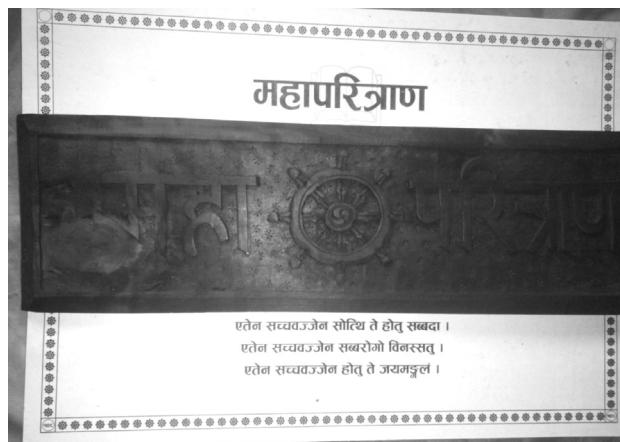
बुद्धजन्मभूमि राष्ट्र नेपालको इतिहासको कालखण्डमा कुनैबेला लुप्तप्राय भइसकेको स्थविरवाद बुद्धधर्म-थेरवाद बुद्धशासनको पुनर्जागरण एवं नवजागरणका कारण नेपालमा बुद्ध, बुद्धधर्म, बौद्ध संस्कृति, इतिहास तथा दर्शनका क्षेत्रमा नवआयाम थप्ने कार्य भएको छ । सातसालको प्रजातन्त्र स्थापनार्थ भएगरेका गतिविधिसँगै थेरवाद बुद्धशासनलाई नेपालमा पुनर्जागरणका लागि तत्कालीन श्रद्धे य महास्थविर भिक्षुहरूले जुन अतुलनीय योगदान गर्नुभएको थियो, ती शासनिक योगदानलाई हस्तेमा हैस्तेगरी श्रद्धालु दाताहरूबाट समेत जुन धार्मिक-शासनिक प्रयास भएगरेका थिए, ती ऐतिहासिक योगदानपूर्ण कार्य आज इतिहासमा परिणत भइसकेका छन् । त्यसो त हिमवत खण्डमा बुद्धशिक्षा प्रचार-प्रसार गर्नुहुने मजिभक्ति थेरसहित सहयोगीहरूले नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्मको जग बसाल्न पाइला अधिसार्नुभएको इतिहाससम्मत कुरा हुन् । प्रसिद्ध पुरातत्त्वविद् कनिंघमले साँची स्तूप उत्खननका क्रममा प्राप्त अभिलेखबाट यो तथ्य पुष्टि भइसकेको छ । लिच्छवीकालमा गुँविहारजस्तै अच्य विहारहरू निर्माण गर्ने कार्यले नेपाललाई यौटा नवयुगतिर अगाडि बढाउन थेरवाद बुद्धधर्मको उल्लेख्य भूमिका रहेकोले नै जुन दिन गुँविहार निर्माण भयो त्यस दिनदेखि नेपाली बौद्ध सभ्यताया सुरुवात भयो भन्ने भिक्षु सुदर्शनको अभिमत स्मरणीय छ ।

अनेक धारणी, स्तोत्र, पञ्चवक्षा, तारासत्त्वनाम,

प्रज्ञापारमिता, नामसंगीति आदि पाठको परम्परा नेपालको एक प्राचीन परम्परा हो भने नेपालमा थेरवाद बुद्धशासनको पुनर्जागरणपश्चात् जनमानसबीच अटूटरूपले स्थापित हुँदै गइरहेको परित्राण-पाठ/महापरित्राण-पाठ दिनप्रतिदिन आस्थायुक्त तवरले लोकप्रिय भइरहेको छ । चारैतिरबाट हुने सम्भाव्य भय, अन्तराय, विघ्न, उपद्रव, रोग, शोक, अनिष्टभावबाट त्राण अर्थात् रक्षार्थ वा स्वस्तिशान्ति

कामनार्थ सुभाशिष, शुभ आशीर्वाद प्रदान हेतु मानसिक अनुबल थप्ने अभिप्रायले पाठ गर्ने प्रचलन नै परित्राण/ महापरित्राण-पाठ हो । धम्मपदडु कथा, चूलवंस र नागसेन भन्तेको उत्तर (मिलिन्द प्रश्न, ई.पू. १५०) आदि ग्रन्थ अनुसार परित्राण/महापरित्राणको

प्राचीनता प्रष्ट हुन्छ, अफ प्रामाणिक एवं ऐतिहासिक तथ्यका कारण बुद्ध र बुद्धकालीन समयपरिस्थितिसँग हामीलाई नजिक पुऱ्याउँदछ । नेपालको सन्दर्भमा भन्नुपर्दा नेपालमा स्थविरवाद बुद्धधर्मको पुनर्जागरणसँगै परित्राण/महापरित्राण-पाठको प्रचलन प्रवेश भएको इतिहास साक्षी भएको तथ्य वि.सं. १९९८, कार्तिक पूर्णिमाका दिन स्वयम्भू पर्वतस्थानमा भव्य रूपले महापरित्राण पाठको आयोजनाको लगतै नेपालमा महापरित्राण पाठको पृथक संस्कृतिको आरम्भ भयो । त्यसपछि अद्यावधि दाताहरूको श्रद्धाअनुसार महापरित्राण-पाठको आयोजना भइरहेको छ । सुरुसुरुमा रातभरि हुने अहोरात्र महापरित्राण-पाठ जतिबेलादेखि दिनभर तथा साप्ताहिकरूपले समेत आयोजना गर्ने

प्रचलनको थालनी भयो, त्यतिबेलादेखि काठमाडौं उपत्यकासँगै बाह्य जिल्लाजिल्लामा समेत महापरित्राण-पाठको आर्कषण एवं लोकप्रियता बढ्यो । आज नेपालको थेरवाद बुद्धशासनिक क्षेत्रमा महापरित्राण-पाठ अतीव धर्मगैरवरसहित यौटा महत्वपूर्ण पुण्य-कार्यका रूपमा संचालन भइरहेको छ । ईच्छुक श्रद्धालु दाताहरूको सश्रद्धाअनुसार परित्राण-पाठ/महापरित्राण-पाठको पुण्य-कार्य समय समयमा संचालन भइरहेको धार्मिक विधिलाई सकारात्मक पक्ष मानिएको छ । त्यसो त परित्राण-पाठ थेरवादी प्रभावित राष्ट्रहरू धर्मगैरवपूर्वक प्रचलित मान्यता हो भने नेपालमा प्रचलित महापरित्राण-पाठ मित्रराष्ट्र श्रीलंकाको प्रभाव मानिन्छ ।

त्रिरत्न, प्रत्येक बुद्ध तथा बोधिसत्त्वहरूको गुणधर्म स्मरण गरी सत्य र मैत्रीको आनुभावले अनेक प्रकारका भय, विघ्न, उपद्रव, रोग, शोक एवं अनिष्टभाव हटेर जाओस् भनी मानव जीवनलाई सार्थक तुल्याउन पाठ गर्न आवश्यक जीवनोपयोगी उपदेश संग्रह नै परित्राण-पाठ/महापरित्राण-पाठ हो । त्रिपिटकअन्तर्गत ११ वटा प्रचलित सूत्रपाठ परित्राण-पाठ हो भने २९ वटा सूत्रहरूको संगालोलाई पहापरित्राण भनिन्छ । यसको अन्तर्स्करणमा पुगी अर्थलाई पछ्याउँदा बुद्धधर्मको परमार्थ तत्त्व एवं विश्लेषणलाई आत्मसात गर्न सकिने हुन्छ भने त्यसलाई दैनिक जीवनमा भाविता गर्न सकेमा यथार्थ-सुख, विपुल-सुख प्राप्त गर्दै विमुक्ति सुखानुभव गर्न सकिने हुन्छ । परित्राणअन्तर्गत मंगलया आकांक्षामा मंगल-सूत्र, रोगभय तथा अन्तराय हुँदा रत्न-सूत्र, विषधारी सर्प, बिच्छेआदिबाट बच्नका लागि स्कन्ध-सूत्र, दुर्घनाभयबाट आरक्षाका लागि मयूर-सूत्र, भूतप्रेत यक्षादिबाट बच्न आटानाटिय-सूत्र पाठ गर्ने प्रचलित परम्परा रहिआएको छ । कसैको देहावसान हुँदा मरणानुस्मृति पाठ गरिन्छ, प्रसव वेदना हुँदा अंगुलिमाल-सूत्र पाठ गरिन्छ भने करणीय मैत्री-सूत्र जुनसुकै बेला पाठ गर्ने प्रचलन दु । धम्मचक्रपवत्तन-सुत, मंगल-सुत, पराभव-सुतजस्ता सूत्रहरूमा आध्यात्मिक एवं भौतिक जीवन सार्थक गर्न बुद्धका उपदेश उल्लेखनीय पक्ष हुन् । यसरी नै मैत्री एवं सत्यवचनको

प्रभावले कल्याण मंगल हुने मेत्त-सुत, जयमंगल-गाथा, महाजयमंगल-गाथा, जिनपञ्जर-गाथाजस्ता आशीर्वादयुक्त सूत्रहरूलाई अर्थसहित बुझेर श्रवण तथा वाचन गर्नसके अन्तरमनमा प्रीति एवं शान्तिको अनुभूति हुन्छ, आध्यात्मिक सुखको महशुस हुन्छ, त्यसै भयविघ्नबाट त्राण प्राप्त गर्न सकिने हुन्छ ।

मानिसहरूको जनजीवनसित प्रत्यक्ष सरोकार रहँदै गझरहेको परित्राण/महापरित्राण-पाठ गर्ने तथा पाठ श्रवण गर्ने दुबै पक्षबाट प्रतिफलदायी गर्न आवश्यक नियम, अनुशासन, श्रद्धा-आस्था, धर्मानुकूल आचारव्यवहार तथा परिपालन गर्नु महत्वपूर्ण विषय हो भने उभयपक्ष सचेत एवं सजग भए परित्राण/महापरित्राण-पाठको आनिशंस प्राप्त हुन्छ । परित्राण/महापरित्राण-पाठका उल्लेखनीय अङ्गहरूलाई सम्बद्ध क्षेत्रले पूर्णता दिन सजगता एवं सतर्कता अपनाउन सक्नुपर्छ । मन्त्रतन्त्र साधना, लाभप्राप्ति तथा कर्मकाण्डको रूपमा परित्राण/महापरित्राण-पाठलाई प्रयोगको दृष्टिकोणबाट निरन्तरता दिएमा धार्मिक उद्देश्यअनुरूप फलदायी हुँदैन । परित्राणको आनुभाव प्राप्त गर्न हाम्रो जीवन निर्दोषपूर्ण हुनुपर्ने अर्थात् शीलपालन गर्नुपर्ने, एकचित एकाग्र भई पाठ श्रवण गरी समाधिस्थ हुनसके संसारको स्वभाव-धर्मप्रति सदा जागरित भई प्रज्ञाको आवश्यकता हुने भएकाले परित्राण श्रवणबाट शील, समाधि र प्रज्ञाको अभ्यासमा समेत टेवा पुग्ने हुन्छ ।

यस ऐतिहासिक प्रकाशनको सम्बन्धमा :-

अष्टमहाकुशल दानमध्ये सद्धर्मको लिपिबद्धिकरण (ग्रन्थलेखन) पनि एक हो । बौद्धसाहित्यमा उल्लेखित छिन्दति, लिखति, अक्खर, लेख, लेखकजस्ता शब्दको आधारमा आरभिक बौद्धसाहित्य कालमै लेखन प्रारभिक चरण थियो भन्न सकिन्छ । लेखनको आरभ भएदेखि विभिन्न सामग्रीहरूमा लेखिन्थे, तर लेखनको आरभिक नमूना चाहिँ दुंगाअन्तर्गत शिलापत्र, शिलास्तम्भ, धातुअन्तर्गत ताम्रपत्र, सुवर्णपत्र, तथा काठ, पोलिएको माटोइटा, उपकरण र कुँदाईका लेखनसामग्रीअन्तर्गत ताडपत्र, भोज (भुर्ज) पत्र, पेपिरस, कागत, छाला,

रेशम-सिल्कजस्ता जैविक पदार्थहरूको प्रयोग भएका छन्। सामाजिक र आर्थिक अवस्था तथा भाषा, साहित्य, कला र धर्म-दर्शनजस्ता सांस्कृतिक पक्षका अध्ययनमा अभिलेखहरू समसामयिक र प्रामाणिक स्रोत हुन्।

नेपालमा पहिलो ज्ञात कागतको ग्रन्थ ११०५ ई. सं. मा पहेलो कागतमा लेखिएको छ। नीलपत्र कागतमा ११८५ ई. मा लेखिएको ग्रन्थको बारेमा थाहा भएको छ भने सत्रौं शताब्दी ई.देखि काठमाडौं उपत्यकामा कागतका टुक्राहरू जोडी बराबर पानाको आकारप्रकारमा उल्टोसुल्टो पट्याएर ग्रन्थ तयार गर्ने चलन लोकप्रिय भयो, यसमा तल र माथि गाता राखी बस्ता (कपडा) ले लपेट्ने चलन पाइन्छ। यसलाई नेपाल भाषामा थ्या-सफू भनिन्छ। अक्षरात्मक एवं चित्रात्मक थ्यासफू दुवै लोकप्रिय भयो। हालसम्म पाइएका ग्रन्थचित्रहरूका नमूनाहरू १०५० ई. मा नेपालमा लेखिएको प्रज्ञापारमिता ताडपत्र ग्रन्थ दक्षिण एशियामा पहिलो मानिन्छ, ५.२५ सेमी अग्लो र ५४ सेमी लामो सो ग्रन्थ बेलायतको क्यान्ड्रिज विश्वविद्यालयको पुस्तकालयमा राखिएको छ।

आधुनिक नेपालको सन्दर्भमा बौद्ध-प्रकाशन कृतिमध्ये सर्वाधिक प्रकाशित कृति परित्राण-पाठ/महापरित्राण-पाठ पनि एक हो। त्रिपिटकअन्तर्गतकै महापरित्राण-पाठ नेपाल भाषामा ३५ वर्ष अगाडि सर्वप्रथम भिक्षु सुदर्शनले अर्थसहितको सम्पादन गर्नुभयो भने उनको सो सम्पादन कृति नै नेपालमा आधिकारिक स्रोतसाधनको रूपमा स्थापित भइसकेको छ। यसरी नै प्रथम ऐतिहासिक आनन्दकुटी विहारमा देवनागरि लिपिको हस्तलिखित महापरित्राण थ्यासफू विशेष गरी महापरित्राण मण्डपभित्र ३ दशकभन्दा अगाडिदेखि प्रयोगमा रहेको छ। दिवंगत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय ख्यातिप्राप्त भिक्षु सुदर्शन महासंघिरको सम्पादन कृतिलाई आधुनिक प्रिन्टिंग मशिनबाट नेपालमा सर्वप्रथम ऐतिहासिकरूपमा १०६ पृष्ठको ५.५x१६.५ इन्च भएको महापरित्राण थ्या-सफू (पालिमा) प्रकाशन हुनु सम्बद्ध सबैका लागि धर्म-गौरवको विषय भएको छ। प्रणिधिपूर्ण

महाविहार, बलम्बुमा श्रद्धेय भिक्षुमहासंघरत्नबाट अहोरात्र महापरित्राणसहित महान् कथिनोत्सवको अवसरमा कार्तिक १९, २०७२ का दिन ऐतिहासिक स्मरणीय कृति प्रकाशन भएको छ। अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष, नेपालका संघउपनायक अगममहापण्डित डा. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महासंघविरले छहसंगायनालाई आधार बनाई आवश्यक संशोधन गर्नुभएकोछ भने प्रकाशन संयोजक एवं प्रणिधिपूर्ण महाविहारका प्रमुख भिक्षु सुख, आर्थिक व्ययभार गर्नुहुने भिक्षु सुजनकीर्ति, न्यू नेपाल प्रेस परिवारलगायत सम्बद्ध सबै साधुवादका पात्र हुनुभएको छ, साथै सम्बद्ध सकल सद्धर्म प्रेमिहरूलाई अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ मैत्रीपूर्ण साधुवाद ज्ञापनसहित सोको रोगो विनस्सतु भनी कामना गर्दछ। अस्तु ॥

चिरंतिछतु सद्बम्मो ।

- भिक्षु कोण्डन्य
महासंघ, अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ
(प्रमुख, बुद्धविहार भृकुटीमण्डप, काठमाडौं ।)
दिनाङ्क- १९ कार्तिक, बु. सं. २५५९

कथिनदानमा विमोचन :

कार्तिक १९ गते प्रणिधिपूर्ण महाविहार, बलम्बुमा सम्पन्न कथिनोत्सव कार्यक्रममा महापरित्राण थ्या-सपू (पालिमा) अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महासंघविरले विमोचन गर्नुभयो। सो कृति एवं ऐतिहासिक महत्वबाटे अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका महासंघिव भिक्षु कोण्डन्यले बोल्नुभएको थियो। विहार प्रमुख भिक्षु सुखले सो थ्यासफू नेपालको सम्पूर्ण थेरवादी विहारलाई उपलब्ध गराउने जानकारी गराउँदै श्रद्धालुहरूका लागि आवश्यक भएमा रु. ३०००।- (तीन हजार) सहयोग लिई उपलब्ध गराउने जानकारी गराउनु भयो।

वैज्ञानिक सिद्धान्त अपनाउने बुद्धधर्म

लोकभादुर श्रेष्ठ

यस संसारमा प्रचार, प्रसार र प्रचलनमा रहेका विभिन्न धर्म, मत वा सिद्धान्तहरूलाई ब्यापक रूपबाट वर्गिकरण गर्ने हो भने तिनलाई आत्मावादी धर्म र अनात्मावादी धर्म, मानवको अनन्त शक्ति र सामर्थ्य माथि जोड दिने प्रज्ञावाद र ईश्वरीय सत्ताको सर्वशक्तिमान शक्तिमाथि निर्विकल्प विश्वासलाई जोड दिने निष्ठावाद वा कर्मवाद र अकर्मवाद जस्ता दुई समूहमा वर्गिकरण गर्न सकिन्छ । बुद्धधर्मले मात्र “अत्ता हि अत्तनो नाथो” को दर्शन र हेतुवाद विभज्जावादमाथि जोड दिनाको साथै “सबै संखारा अनिच्छा, सबै संखारा दुर्क्षया र सबै धम्मा अनन्ता” भन्ने विलक्षणलाई आफ्नो धर्म र दर्शनको आधार मान्ने भएकोले अनन्तवादी धर्मको रूपमा बुद्धधर्मको मात्र एउटा पृथक अस्तित्व र भिन्न आदर्श कायम रहेको पाइन्छ ।

आधुनिक वैज्ञानिकको नजरबाट हेर्दा पनि बुद्धधर्मले वैज्ञानिक धर्मको मान्यता पाएको देखिन्छ । किनभन्ने अनन्त ज्ञानको खोजीमा संलग्न आधुनिक वैज्ञानिकले जसरी कुनै पनि सिद्धान्तको प्रतिपादन गर्दा निश्चित ज्ञात तथ्यहरू र अनुमानहरूबाट अध्ययनको काम सुरु गरी आफ्नो अध्ययन र अनुसन्धान, प्रयोग र परीक्षणको माध्यमबाट सो तथ्य प्रमाणित गरेर मात्र स्वर्यको अनुभूतिको आधारमा सो सिद्धान्त ठीक हो भनी प्रतिपादन गर्दछ, बुद्धले पनि धर्मको क्षेत्रमा त्यसरी नै वैज्ञानिकले भै खुल्ला मनले सत्य पता लगाउने उद्देश्यले स्वयं तपस्या गरी गहन अध्ययन, मनन, चिन्तन गरी परीक्षा गरिकन मात्र चतुरार्थसत्य मध्यम प्रतिपदको प्रतिपादन गर्नुभएको पाइन्छ । बुद्धधर्मवलम्बीलाई यो धर्म ग्रहण गर्दा आधुनिक विज्ञानकै तौर तरीकाअनुरूप व्यक्ति स्वयंले जाँची तुझी परीक्षा गरी आफै अनुभव, ज्ञान र बिवेकबाट सत्यसिद्ध गरेर मात्र धर्म ग्रहण गर्ने आह्वान गरिएको छ । बुद्धधर्मका केही विशेषता हुन्- सुआख्यात हुनु, आदी कल्याण, मध्यकल्याण, पर्यवसान कल्याण हुनु, सान्दृष्टिक हुनु, अकालिक हुनु र यहिपस्सिको हुनु हो ।

वैज्ञानिकलाई विज्ञानको अध्ययनमा जसरी हालसम्म

- बुद्धले पनि धर्मको क्षेत्रमा वैज्ञानिकले जस्तै खुल्ला मनले अध्ययन, मनन, चिन्तन गरेर परीक्षा गरीकन मात्र चतुरार्थसत्यको प्रतिपादन गर्नुभएको पाइन्छ । बुद्धधर्मको विशेषता नै आदी कल्याण, मध्यकल्याण, पर्यवसान कल्याण हो । बुद्धधर्मले मानवोचित प्रज्ञाको विकास गर्न उत्प्रेरित गर्दछ । अझ मनिसको उच्चतम हित, उन्नति र सहयोगको निम्न धर्मको प्रयोजन हुन्छ ।

प्रतिस्थापित सिद्धान्तहरूलाई काम चलाउ सिद्धान्तसम्म मानी सन्देहको दृष्टिले आफ्नो अध्ययन प्रारम्भ गर्ने छुट रहन्छ, त्यसरी नै प्रतिस्थापित धर्ममाथि सन्देह गरी आफै बुद्धि, विवेक, ज्ञान र अनुभवको कसौटीमा घोटी परीक्षा गर्दा पनि सत्य देखिएमा मात्र यो धर्म ग्रहण गर्ने छुट र स्वतन्त्रता बुद्धधर्मर्थमा मात्र पाइन्छ । तसर्थ आधुनिक वैज्ञानिकको दृष्टिबाट पनि यो धर्म विशुद्ध वैज्ञानिक छ । आधुनिक विज्ञान र बुद्धधर्मबीच एउटा असाधारण समानता र सामीप्यको क्षेत्र यहाँबाट प्रारम्भ हुन्छ । बुद्धधर्मका विशिष्ट विद्वान उपासक बर्माका भूतभूर्व प्रधानमन्त्री ऊनुको विचारमा बुद्धधर्म र संसारका अन्य धर्महरूका बीचमा निम्न सात विषयमा मौलिक भिन्नता रहेको पाइन्छ ।

प्रथम विभेद : अन्य धर्ममा संसारलाई सृष्टि गर्न एकदम शक्तिशाली परमात्माको अस्तित्वको मान्यता पाइन्छ । बुद्धधर्मले पृथ्वी, आप, तेज, वायु, आकाश र मन धातुको स्वभावको परिणामस्वरूप उत्पत्ति हुने नाम रूपको संयोग र प्रवाहलाई नै संसारको उत्पत्ति, स्थिति र विनाशको हेतु मान्ने हुँदा यस धर्ममा नाम रूपलाई सृजना गर्ने ईश्वरीय सत्ताको मान्यता पाइन्न ।

द्वितीय विभेद : अन्य धर्ममा ईश्वर र देवताहरू वास गर्ने देवलोक-१, मनुष्यलोक-१, पशुलोक-१ र नरकलोक-१ गरी कूल चार लोकको अस्तित्व मानिन्छ । बुद्धधर्मले

२० ब्रह्मलोक, ६ देवलोक, १ मनुष्यलोक र ४ अपाय लोकको अस्तित्वलाई मान्दछ ।

तृतीय विभेद : अन्य धर्मका अनुसार स्वर्ग र स्वर्गवासी देवताहरू नित्य र अजरामर हुन्छन् । बुद्धधर्म अनुसार अनित्यताको सर्वव्यापी नियमको अपवाद भन्ने कुनै सत्ता र लोक छैन ।

चतुर्थ विभेद : अन्य धर्मका अनुसार सर्वशक्तिमान ईश्वरकै इच्छाअनुसार संसार चल्दछ र लोकजनले स्वर्ग र नरकमा प्रवेश पाउँछन् । बुद्धधर्मले हेतुवाद र कर्मवादलाई मात्र मान्यता दिन्छ र संसारको सुख दुःख, स्वर्ग नरकबास जम्मै कुशलाकुशल कर्मका विपाक हुन् भन्ने कुरालाई मान्दछ ।

पञ्चम विभेद : अन्य धर्ममा आत्मा र परमात्माको मान्यता हुन्छ । बुद्धधर्मले अनात्मवादलाई आफ्नो दर्शनको मूल आधार मानिएको छ ।

षष्ठम विभेद : अन्य धर्मको अन्तिम लक्ष हो अनन्त सुखवाला स्वर्गवास र अजरामर जीवनको लाभ गर्नु । बुद्धधर्मको मूल उद्देश्य चाहिँ जाति (पुनर्जन्म) लाई निःशेष रूपबाट निरुद्ध गरी निर्वाण प्राप्त गर्नु हो ।

सप्तम विभेद : अन्य धर्मले प्राणी मात्रलाई सुख र दुःख, स्वर्ग र नरकको फल दिनसक्ने सर्वशक्तिमान परमेश्वर प्रति अनन्य निष्ठा राख्ने पर्ने र ईश्वरको पूजा अर्चना गर्ने पर्ने बाध्यता गरेको पाइन्छ । बुद्धधर्मले बुद्धप्रतिको श्रद्धा, पूजा र प्रार्थनाले मात्र निर्वाण सुलभ हुने कुरालाई मान्यता नदिई निर्वाणलाई साक्षात्कार गर्न पुद्गल स्वयंले विपश्यना भावनाको अभ्यास गर्ने पर्ने कुरामा जोड दिन्छ किनभने भगवान् बुद्धले भन्नुभएको छ:-

तुम्हेहि किच्चं आतप्पं अवस्थातारो तथागता ।

पटिपन्ना पमोक्त्वान्ति भायिनो मारवन्धना ॥

-अर्थः तिमीहरूले स्वयं नै आ-आफ्ना काम गर्नु पर्दछ । तथागतले केवल मार्ग मात्र देखाइ दिन्छ । ध्यान गर्ने मार्गमा जाने ध्यानी मार बन्धनबाट मुक्त हुन्छ ।

बुद्धधर्मले मानिसलाई कुनै बाह्य शक्तिको दासता स्वीकार्ने शिक्षा दिनको विपरीत मानवोचित प्रज्ञाको विकास गर्न उत्प्रेरित गर्दछ । भदन्तः डा. के. श्री धर्मानन्दको शब्दमा भन्ने हो भने बुद्धधर्मले "मासिनको आफ्नो भाग्य आफ्नै हातमा छ । जीवनको सर्वोत्कृष्ट लक्ष्य हासिल गर्न सक्षम बन्न आवश्यक शक्ति र प्रज्ञा मानिससँग आफैसँग छ र आफूसँग भएको यही अन्तर्निहित शक्ति र प्रज्ञाको

विकास गरेर नै जीवनको सर्वोच्च लक्ष (निर्वाण) प्राप्त गर्न सकिन्छ भनी जोडदिई बुद्धधर्मले मानिसको आत्मनिर्भरताको भावलाई समुचित रूपबाट सम्बद्धन गरिदिन्छ र मनुष्य जातिको प्रतिष्ठाको सम्बद्धन गर्दै मानिसलाई उसको बुद्धि विवेकको क्षमतालाई सुहाउँने गरी समुचित सम्मान प्रदान गर्दछ ।" यो धर्मले धर्मको प्रयोजनको निम्नि मानिस होइन कि मानिसको उच्चतम हित, उन्नति र सहयोगको निम्नि धर्मको प्रयोजन हुन्छ भन्ने कुरालाई सिकाउँछ ।

विभिन्न धर्म, मत वा सिद्धान्तलाई केलाएर हेर्ने हो भने आत्मावादी र अनात्मावादी, अनि प्रज्ञावाद र ईश्वरिय अभि कर्मवाद र अकर्मवाद समूहमा वर्गीकरण गर्न सकिन्छ । आजको वैज्ञानिक युगमा कुनैपनि सिद्धान्तको प्रतिपादन गर्दा गहिरो अध्ययन र अनुसन्धान प्रयोग र परीक्षणको माध्यमबाट यो सिद्धान्त ठीक भनेर प्रतिपादन गर्दछ । बुद्धले पनि धर्मको क्षेत्रमा वैज्ञानिकले जस्तै खुल्ला मनले अध्ययन, मनन, चिन्तन गरेर परीक्षा गरीकन मात्र चतुरार्यसत्यको प्रतिपादन गर्नुभएको पाइन्छ । बुद्धधर्मको विशेषता नै आदी कल्याण, मध्यकल्याण, पर्यवसान कल्याण हो । बुद्धधर्मले मानवोचित प्रज्ञाको विकास गर्न उत्प्रेरित गर्दछ । अभि मानिसको उच्चतम हित, उन्नति र सहयोगको निम्नि धर्मको प्रयोजन हुन्छ ।

वर्तमान नेपालको अवस्थातर्फ दृष्टि दिँदा मधेशवादी दलको आन्दोलनको कारण समस्या उत्पन्न भैरहेको पनि पाइन्छ । दक्षिण सिमानाका केही नागरिकले नाकाबन्दीमा लागेर जनतालाई दुःख दिन खोज्नु अराष्ट्रिय भावना स्पष्ट भयो । यसतर्फ गम्भीर रूपमा विचार गर्दा भारतीय पक्षको आडमा प्रदर्शन गरिरहेको स्पष्ट बुझिन्छ । अभि अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता र मुल्य विपरित कारवाही भई जनतालाई दुःख भएको भन्न पनि कर लागेको छ । आन्दोलनमा प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष होमेका मनुष्य जाति सर्वश्रेष्ठ प्राणी नभएर पशु सरहका व्यवहारमा लागेको देखिएको छ । यस्तो वातावरणमा सर्वथा अनुचित भएकोले मानवको नाताले विवेक-बुद्धि प्रयोग गरी आन्दोलन स्थगित गरेर भाईचाराको दृष्टिले आपसमा सरसल्लाहद्वारा विवाद सुल्भाई कलह शान्त पार्ने कार्यमा ध्यान जाओस् भनी सम्बन्धित सबैलाई सविनय अनुरोध गर्दछु ।

(सन्दर्भ श्रोतः पञ्च आलोक, लेखक :- अगममहापणिडत डा. लेडि सयादो डि. लिट्, अनुवादक, आर.वि. वन्द्य)

जीससको धरमा बुद्ध

क्रिस्टन डम्बरकृष्ण श्रेष्ठ तथा डिमा पाखिन, न्यूयोर्क

सुन्दा मात्रै पनिआश्चर्य लाग्छ, न्यूयोर्कको ज्याक्सन हाइटरिथित ७० वर्ष पुरानो सेण्ट म्याथ्यु लुथरन चर्चमाअहिले गुम्बा छ। उदार धार्मिक अभ्यासको यस्तो उदाहरणले फरक समुदायबीच समन्वय बढाएको छ।

चार वर्षअधिसम्म जीसस क्राइस्टको भव्य प्रतिमासहितको चर्च भएको यही ठाउँमा यतिबेला ध्वजा, पताका र तोरण फर्फाइरहेका छन्। शान्त बुद्धको मूर्ति ठीक मुन्तिर भिक्षु प्रार्थना गरिरहेका भेटिन्छन्।

नेपालबाट स्थायी बसोबासका लागि अमेरिकापुगेका शेर्पा समुदाय गुम्बाका हर्ताकर्ता हुन्। बहुसंख्यक ईसाइ बस्ने अमेरिकाको भव्य शहरमै चर्च गुम्बामा कसरी परिणत भयो, यसको आफ्नै कहानी छ।

सद्भाव नै धर्म न्यूयोर्कस्थित युनाइटेड शेर्पा एसोसिएसनले चार वर्षअघि गुम्बा स्थापनाका लागि भवन वा जग्गाको खोजी गर्न थाल्यो। इन्टरनेटमा ज्याक्सन हाइटमा एउटा चर्च बित्रीको सूचना फेलापाएन्यो।

सुरुमा त यो समुदायका सदस्यहरूबीच चर्च भएका ठाउँमा गुम्बा कसरी बनाउने भन्नेमै छलफल चल्यो। तर, चर्च नै बित्रीमा राखिसकेपछि आफूहरूले जुनसुकै प्रयोजनका लागि पनि प्रयोग गर्न सकिने विश्वास बढ्यो।

“१२ लाख ५० हजार डलर (रु. १२ करोड ५० लाख) को चर्च खरीदका लागि शेर्पा समुदायबाटै ९ लाख डलर उठ्यो, बाँकी भने ऋण लिनुपन्यो”, एसोसिएसनका अध्यक्ष दावा जाउँ शेर्पा भन्छन्, “हामीले हेर्दा चर्चको छानामा क्रस र भित्र क्राइस्टको भव्य

- धर्म भनेको कुरा स्वेच्छाले स्वअनुभूतिले धर्मको मर्म र रहस्यलाई जानी बुझीकर्न आ-आफ्ना आस्था र विश्वास, लक्ष्य र उद्देश्य अनुकूल मुक्तिको विशुद्ध कामनाले सच्चा हृदयले अवलम्बन र अनुशरण गरिने परिशुद्ध धर्माचरण अनुशासन हो।

- मनुष्य जीवन सफल तरिकाले निर्वाहको लागि भौतिक विकासको साथै विवेक बृद्धि प्रयोग गर्नु अत्यावश्यक छ।

प्रतिमा थियो।

किन्ने-लिनेबीचको मञ्जुरी भयो तर चर्च बेचेको पैसा के गर्ने? भन्नेमा स्थानीय सरकारको भवन विभाग नै अन्योल देखियो। ‘अर्को ठाउँ चर्च किन्ने’ सहमति भएपछि भने चर्च एसोसिएसनको नाममा नामसारी भयो।

किनिसकेपछि शेर्पा समुदायले चर्चका कुनाकाच्चा नियाले। चर्चका बेज्यदेखि भित्ता सबैतिर मूर्ति र क्रसका चिह्न थिए। “किनिसकेपछि पो महसूस गन्यौ यो त अर्को धार्मिक समुदायको आस्थाको केन्द्र हो, तर हामीलाई त गुम्बा बनाउनु थियो”, शेर्पा भन्छन्।

चर्चको छानामा रहेको क्रस हटाउँदा कट्टरपन्थी ख्रिस्टियन समुदायबाट विरोध पो होलाकि, उजुरी नै पो गर्लान् कि भनी एसोसिएसनका सदस्यहरू दोधारमा परे। विस्तारै भित्रभित्र खाली गरिए पनि क्रस भिक्ने आँट भने गर्न सकेनन्।

संरचना मर्मतका लागि त्यहीको कम्पनीलाई जिम्मा दिनुपर्न भयो। कम्पनीका सबै ख्रिस्टियन समुदायकै थिए। दावाले उत्ककम्पनीलाई त्यहाँ गुम्बा बनाउन लागेको तर क्रस हटाउन समस्या परिरहेको

बताए । तर, कम्पनीका आर्किटेक्टले 'यो ठाउँ, भवन सबै किनेपछि क्रस फिक्न के को गाहो ?' भन्दै आफै फिकिदिए। संयोग, बुद्ध मूर्तिसहितका गुम्बाका सामग्री प्रतिस्थापन गर्न दिन पनि खिष्टमसकै दिनपन्यो ।

गुम्बामा नियमित पूजासँगै हरेक आइतबार बुद्धधर्म, संस्कृति अध्ययन र अध्यापन पनि गराइन्छ । बेसमेन्टमा २०० जना अटाउने शेर्पा किदुडू हल बनाइएको छ, जहाँ न्यूयोर्कका नेपाली समुदायले विभिन्न कार्यक्रम आयोजना गर्दै आएका छन् ।

न्यूयोर्कमा पाँच हजारभन्दा बढी शेर्पा छन् । समयसँगै नेपाली समुदायको संख्या बढ्दै जाँदा गुम्बा र हल साँझुरो लाग्न थालेको छ । दावाका अनुसार गुम्बाको खाली ठाउँमा हल विस्तार गर्न योजना बनाइएको छ ।

मरेर नि बाँच्ने

- मैया पहरी,
मैत्री केन्द्र बालाश्रम-बनेपा

सूर्य डुब्दे छ म डुब्ने कहिले हो?
नश्वर यो शरीर कोइला बन्ने बहिले हो?
जन्म र मृत्युबीच छ र सीमाकन?
वत्ति निभेसरी भर्नुपर्ने किन?
जन्मेर मर्नुपर्ने संसारको रीत रे
पुण्य गरे त्यही मानव जित रे
जित र हारको मोलतोल किन?
जन्मेको कोही हो र केही लिन?
उदाएको सूर्य फूलको उद्घान
तृष्णामा व्यतीत आधारहीन यो मन
हावामा बगी चन्द्र छुन खोज्ने
समुन्द्रमा पौडी सौन्दर्यमा भिज्ने
कल्पौकल्प अमर बनिरहने ईच्छा
मरेर नि बाँच्ने त्यस्तो कुनै दीक्षा
मानिसको मनमा जन्मने छ मन
मरेर नि बाँच्ने पुण्य रै छ धन ॥

दुःखीको बिलौना .....

- राज शाक्य, ल. पु.

सबै भएर पनि कोही छैन
अहंकारी परिवारले लत्याएको छ
जवानीको उमडङ्ग वसन्तलाई
दुःख-पीर समन्द्रले बगाएको छ ।

मेहनतले बनाएको फूलबारीमा
नागीन आई अधिकार जमाएको छु
लागु हुन्छ कानून-नियम निर्बललाई
धनवान बलवानलाई हुन्दैन रहेछ ।

जसको मुख, सम्पदाले रातो हुन्छ
मीठो मान उसले पाउँदा रहेछ
समाजमा सोभा-सीधा दरिद्रहरू नै
'बलिका बकरा' हुन्दा रहेछ ।

शस्त्रले गरेको घाउभन्दा
बनको घाउ चर्को हुन्दा रहेछ
चिरिएको मुटुको घाउमा औषधि-
होइन, नून छर्नेहरू हुन्दा रहेछ ।

प्रकृतिको उदय-व्यय नियमले
यौवन बिली वृद्धताले अंगालेको छ
संघर्षमय जिन्दगीको आखिरी मंजिल
फुटपाथ पथमा नै शवगृह बन्ने छ ।

अन्तिम घटीमा एक शब्द मायाको
'विचरा' भन्ने सुन्ने ईच्छा छ
तर हरे ! कोही छैन सुनाउने मलाई
दुःखीको संसार शून्य हुन्दो रहेछ ।

मन

- अरियजाणी "दकिला"

अदृश्य रूपमा जडित छ यो मन
शरीरले भन्दा काम गर्दै बलवान
बुझ्नै सकेन तिम्रो स्वभावलाई
पुगिदिन्छ हरक्षण परिवर्तन गर्नलाई
पुगिदिन्छ हरक्षण परिवर्तन गर्नलाई ॥
पुण्यभन्दा पापगर्न रमाउने तिमी
अकुशलको पछि लाग्ने तिम्रो छ बानी
भूत र भविष्यमा रमाउन चाहने तिमी
वर्तमानमा बस्न गाहो मान्छौ तिमी
वर्तमानमा बस्न गाहो मान्छौ तिमी ॥

चीमबल्नको लागि चाहिन्छ करेन्टको आवश्यकता
शरीर चल्नको लागि मनको छ आवश्यकता
परस्पर सम्बन्ध छ यी दुईको
थाहा पाउनु पर्छ मनको बारेमा सुइँको
थाहा पाउनु पर्छ मनको बारेमा सुइँको ॥

यो मन छ चञ्चल
बनाउनु छ यसलाई निर्मल
आफैले चाल्नुपर्छ कदम
मनलाई स्वच्छ पार्नको लागि हरपल ॥
राग, देषरूपी मनको खाना
संस्कार बढि बनाउने यसको चाहना
टाढासम्म एकलै दैडिने यसको आचरण
प्रज्ञाको ज्योति फैलाउन कजाउनु छ यो मन ॥
स्मृतिलाई बढाएर मनको मैल हटाउनु पर्छ
अमूल्य मानव जीवनलाई सार बनाउनु पर्छ
यसको लागि कदम आ-आफैले चाल्नुपर्छ
यसको लागि कदम आ-आफैले चाल्नुपर्छ ॥

बुद्धको जन्मभूमि राष्ट्र नेपालमा सुख-शान्ति
फैलिरहोस् ।
सम्पूर्ण नेपालीहरूमा धार्मिक चेतना
विकास होस् ।

**इन्द्रेणी वचत तथा ऋष्ण
सहकारी संस्था लि.**

गुरुजुधारा, काठमाडौं, फोन नं. ४३१५३४४,
फ्याक्स : ४३१०४५८

बुद्धया जन्मभूमि राष्ट्र नेपालय् सुख-
शान्ति न्यनावनेमा ।

सकल नेपालिमिपिंके धार्मिक चेतना
विकास जुजुं वनेमा ।

**मिलन बहुउद्देशीय सहकारी
संस्था लिमिटेड**

हवनाछैं, पाको, न्यूरोड, काठमाडौं ।
फोन: ४२३१०३६, ४२२२०६५, फ्याक्स : ४२१६१६७

બુદ્ધધર્મ હનેગુ પહેચણ:

કૃત સુર્વણ શાસ્ત્રી

ધર્મ ધિંગુ મનૂયા હૃદયનાપ સમ્બન્ધિત જુઇગુ ખા: । ઉકિસન બુદ્ધધર્મ માનવતાવાદી જૂગુલિ મનૂયા નુગ: સ્યનીગુ જ્યાખું બુદ્ધધર્મય દુને ગુંગુ નં ઇલ્ય પાલન જુઇમખુ । બુદ્ધયા ઉપદેશ મથ્યા: અનધપરમ્પરાવાદી મનૂતયસં બુદ્ધયા નામય થ: મનય વથે જ્યારું યાયેગુ યા: । નેપા: છગુ બહુધાર્મિક દેય ખા: । થનયા સંસ્કાર નં બહુપ્રકારયાગુ હે જુયાચ્વંગુ દુ । થનયા ફુકુક ધર્મ-સમ્પ્રદાયયાપિન્સ થથ:ગુ સંસ્કારકથં જ્યારું યા:સા થન અપ્વ: પ્રચાર જુયાચ્વંગુ ધર્મકથંયા પ્રભાવ મેમેગુ ધર્મ હનાચ્વંપિ ધર્માવલચ્છીપિનિગુ આચરણય લાનાચ્વંગુ દુ । બુદ્ધધર્મ ધકા: થત બુદ્ધયા શિષ્ય વ ઉપાસક ધાઇપિન્સ નં બુદ્ધધર્મયા ખું ક્વાતુક બનાત:ગુ, સ્યનાત:ગુ દ હે દદ્ધ ધિંગુ ખું મખુ । શિક્ષા ધિંગુ સકસિકે છગુ હે તાલં દદ્ધ ધિંગુ ખું નં મદુ । બૌ-બાજ્ઞાં યાનાવ:ગુ પરમ્પરાયાત શિક્ષાકથં સ્યનાકયા:, લાનાકયા:, ધર્મ ધકા: વ્યવહારય હનીપિ દુ । અથે હે નાપનાપ જુયાચ્વંપિ છરછિમેકી વ પાસાપિન્સ યા:યા:થે, ધા:ધા:થે, ધર્મ ખ: ધકા: ખનીપિ દુ । બુદ્ધધર્મ ધકા: હે હનીપિ નં ધર્મયા જ્યારુંય બુદ્ધયા શિક્ષાકથં મજુસે સંગતગુણ વ થાય્યા પરમ્પરાં ક્વચ્યુકથં પૂજા-પાઠ-જાત્રાવિધિકથં વ્યવહાર હનીપિ જુયાચ્વંગુ દુ । બુદ્ધધર્મય પૂજા યાયેગુ ધિંગુ બુદ્ધયા શિક્ષાયાત પાલન યાયેગુ ખ: । ગુમ્હ ઈશ્વરયાત પુકારય યાયેગુ વ ઇમિગુ આશીર્વાદ ફયેગુ બુદ્ધયા શિક્ષા દુને મલા: । દ્યા:યા મૂર્તિ ન્હ્ય:ને તયા: મૂર્તિયાત જિગિજિગિખાકક તિસા વસતં પુંકા:, તાયેમા: સ્વાંમા: ક્વખાયેકા: ઘય:, દુર્લ, અન્ન, બસ્તુ છાયેગુ, મિઝ દ્વીગુ, ખુસિઝ ચુઇકેગુ યાના: પ્રાર્થના યાયેગુ વ વ્રત ચ્વનેગુથેયા:ગુ ખુંયાત બુદ્ધં ગુબલેસં ધર્મયા ખું ધકા: ધયાત:ગુ મદુ । શીલપાલન યાયેગુ, ધર્મયા ખું ન્યનેગુ, કાયમ્હયાયપ્રતિ માંઅબુ પાલન યાયેમા:ગુ વ માંઅબુપ્રતિ કાયમ્હયાચ પાલન યાયેમા:ગુ ખુંકથં વ્યવહાર યાયેમા:ગુ ખુંત બુદ્ધ ન્હ્યથનાત:ગુ દુ । અથે હે થ:થિતિ પાસાભાઇ વ ગુરુ શિષ્યયા બિચ્ય આપસય તયેમા:ગુ મધુર સમ્બન્ધયા ખુંય બુદ્ધ કુલાત:ગુ દુ । છેં ધાનય યાયેત અર્થોપાર્જન જુઇકથંયા જ્યા સનેગુ, ફજુલ ખર્ચ મયાયેગુ વ સુયાનાપ લ્વાપુહ તક્યનીકથં રિસ, રાગ, દ્રેષ મયાયેગુકથંયાગુ ખુંયાત બુદ્ધ ધર્મયા ખું ધકા: ધયાત:ગુ દુ ।

- બુદ્ધધર્મકથંયા જ્યાભ્વ: ન્હ્યાકેગુ વ સભા સમારોહ જુઇબલય મૂપાહાઁકથં સમાજય ખવા:પા: દુમ્હસિત મૂપાહાઁકથં સમ્માન યાયેગુ જુયાવ:ગુ દુ । મૂપાહાઁયાત ભફ:ભ: ધાયેક બાય્ચ બિલ્લા ઘાકેગુ વ સ્વાંમાલં ક્વખાયેકેગુ યાના: બુદ્ધ વ ધર્મયાત સ્વયા: ઉમ્હસિગુ ગુણગાન સમ્માન યાયેગુથે યા:ગુ ધર્મ હનેગુ પહેચણ: બરજુયાવ:ગુ દુ । મૂપાહાઁ જુયા: દબુલિં ચ્વનાઃ નવંવાઇબલય બુદ્ધયા શિક્ષાકથંયા ખું જુઇમા બાય મજુઇમા: ઉમ્હસિગુ વચનયાત લાપા થાના: હાઇ હાઇ યાયેગુ પહેચણ: ન બૌદ્ધતયકે દુચા:ગુ દુ ।

બુદ્ધયાત કિસિમ્હય તયા: બગિલય તયા: મોટરય તયા: જાત્રા યાના: દેય ચા:હિકીગુ છગુ બૌદ્ધતય સંસ્કાર જૂવંગુ દુ । દરબારયા શૌખ્ય રથય ચ્વનાઃ ચા:હિલીમ્હ જુયાચ્વંસ્હ રથજક ત્વ:તાવંગુ મખુ, ત:જા:ગુ આસનય તકક ચ્વનેગુ મખુ ધકા: લોકકલ્યાણયા લાગી ધકા: જીવન પાના: બુદ્ધ જુયાવંમ્હસિત પશુત વાહન યાનાજુઇપિ દઃપિન્તયે કિસિમ્હય ગયકા: યંકેગુ ખુંય ધાથેયાપિ બૌદ્ધ ધા:પિન્સ તક છું બિચા: યાનાચ્વંગુ ખનેમદુ । વ્યાપારીતયસં બુદ્ધયાત (પ્રતિમાયાત) ધેબા કયા: મિયા: હથે બુદ્ધમૂર્તિ ઉપહાર વિયા: પ્રમાણપત્ર મુકીપિ ન ખનેદ્વયાવ:ગુ દુ । બુદ્ધમૂર્તિ સ્થાપના યાના: અંગ: જાયેક થ:ગુ નાં તયા: દાંયા સત્તા નાંકથં ધર્મ ધકા: વ્યાયેગુ યાનાહયેગુ ચલન નં બૌદ્ધતયકે દુહાવ:ગુ દુ ।

બુદ્ધયા નિર્વાણતં લિપા ત્રિપિટક ગ્રન્થ સૃજના જુલસા થુગુ ગ્રન્થયાત હે બુદ્ધયા શિક્ષાસંગ્રહ ધકા: માનય યાયેગુ યાના: વયાચ્વંગુ દુ । ઉગુ હે શિક્ષાકથં બુદ્ધયા ગુણ લુમકા બુદ્ધયા પૂજા યાયેગુ યા:પિન્ત બુદ્ધધર્મ હંપિ ધકા: ધાઇગુ ખ: । બુદ્ધયા ગુણ મન જક લુમકેગુ મયાસે મ્હુતુઇ હે 'બુદ્ધ' ધકા: 'ભગવાન' ધિંગુ ખુંગ: ઘાનાજુઇગુ જુલ । સું મ્હસ્યુમ્હ મનૂ છમ્હ ધબુલ કિ 'ભગવાન શરણ' ધાયેગુ યાનાહલ । 'ભગવાન શરણ' ધાઇગુ જુલ । પાસાપિનાપ ગ:તાં જવંજવ ત્વાનાચ્વંગુ ઇલ્ય નં સું પાસાયાત ખનેવ 'ભગવાન શરણ' ધકા: હાલીગુ જુલ । મનૂત ધર્મ પરિવર્તન યાત ધકા: હા: જુઇગુ । સું ગુગું ગનં મન્દિરય બાય ધર્મસ્થલય વનેવ વિષ્ટ

उगु हे थाय्या धर्म किकाः मनूतयसं खें ल्हाइगु । खुसिइ वनेव खुसिइ दुं वंगु जुइमखु धैगु बिचाः कमजक मनुखं याइगु । धर्म धइगु परिवर्तन जुइगु खें मखु । परिवर्तन जुइगु ला मनूया बानीजक खः अले मनूया स्वभाव जक खः । लःया कवथ्यायेगु धर्म गुबले हिलीगु मखु । मनूत्य आंगसा मदयेव बौद्ध वा सुं धर्मावलम्बी जुइगु मखु । हिन्दू वा बौद्ध ला वइगु आचरण व ज्याखं जुइगु खः । सं मखाःपि फुकक हिन्दू जुइगु जूसा दुनियाय् बौद्धत खंके हे थाकुह । अथे हे पाचुक सं खाःपि फुकक बौद्ध जुइगु जूसा यूरोप छगुलिं बौद्धजक जुइगु जुह ।

बौद्धतसे हनीगु धर्मयात बुद्धधर्म धकाः धायेगु याइ । बौद्धतयसं बुद्धधर्म धकाः सूर्यःयात लः छाः जुह । देयुपुजा न्यायेकाः अय्ला: थें त्वनाः धेयेचुइकाः “याये परउपकार” धकाः हा: जुह । नासःद्यःया थाय् म्येय् स्यानाः भव्य् नःजुह । थव फुकक बौद्धतयगु धर्म हनेगु पहःचहः जुयाब्यूगु दु । बुद्धं ध्यान यायेगुयात तःधंगु थाय् बियाः थःत थःम्हं म्हसीकेगु खें कनाब्यूगु दु । ध्यान यात कि मनूया गुण धर्मया खें लुमनावइ धकाः धर्मया खेंयात विशेषता ब्यूगु दु । ध्यानं मनूयाके दड्गु अभिमानया भावयात तकाबी धाइ । थन धाःसा न्हापा शान्त प्रकृतियाम्हकथं न्वै हे मवासे च्वनीम्ह नं ध्यानशिविरय् वनाः लिहां वयेधुकाः ध्यानयागु बयान यानाः थः ध्यानय् च्वनागुया धर्म ब्याख्यानकथं अहंकार प्रकट याइगु जुयावःगु खनेदु । थुज्याःगु खें वःगु खनीबलय् धर्मया पहःचहः गुज्वःगु धैर्यें स्वयाच्विपित्त लगयजुइगु खः । गुगु धर्मया पक्ष लिनाः खें ल्हात उम्ह मनू उगु हे धर्मया पक्ष जुइगु । बौद्ध जुयाः न्वावात कि उम्हसिनं ल्हाःगु खें बुद्धधर्मया खें जुइगु । बौद्ध जुयाः सुइतं लाकव पाकव धयाः ब्वः ब्यूसां व मनू बुद्ध धर्मावलम्बी हे जुइगु । कर्कियात डाह, द्वेष यानाः कुंखिनाः जूम्ह नं बौद्ध धालकि बुद्ध धर्म पालनय च्वम्ह जुइगु । थुकथं धर्मया पहःचहः अजूचाइपु । गुम्हं च्वजक च्वयाः बौद्ध जुइगु, गुम्हं ब्वंजक बनाः धर्मावलम्बी जुइगु । गुम्हं कॅंजक कनाः धर्मावलम्बी जुइगु । गुम्हं चाःचाःहिला तीर्थयात्रा वनाः धर्मावलम्बी जुइगु ।

बुद्धधर्मकथंया ज्याभ्वः न्वयाकेगु व सभा समारोह जुइबलय् मूपाहाँकथं समाजय् ख्वाःपा: दुम्हसित मूपाहाँकथं सम्मान यायेगु जुयावःगु दु । मूपाहाँयात भःभः धायेक बाय्च बिल्ला घाकेगु व स्वामालं वक्खायेगु यानाः बुद्ध व धर्मयात स्वयाः उम्हसितु गुणगान सम्मान यायेगुथे याःगु धर्म हनेगु पहःचहः बरजुयावःगु दु । मूपाहाँ जुयाः दबुलिइ च्वनाः न्वावाइबलय् बुद्धया शिक्षाकथंया खें जुइमा बाय्

मजुइमा: उम्हसितु वचनयात लापा थानाः हाइ हाइ यायेगु पहःचहः नं बौद्धतयके दुचाःगु दु । भय व अकुशल जुइगुलिं मुक्त जुइत बौद्धतय् परित्राण न्यनेगु, न्यंकेगु याइ । परित्राणया इलय् मनूया म्हपतिं कचिकाः चाहीकाः सकसितं छस्वा धायेधुकाः उगु हे सुका त्वाः ल्हानाः ल्हाःया नारिइ चिनाः धर्म हनाकथं मन सन्ताष यायेगु पहःचहः नं खनेदयाच्वंगु दु ।

धात्यें ला धर्म हनेगु धइगु अकुशल चित्तयात त्वःफिकाः चित्त शुद्ध यायेगु खः । मभिगु, बांमलाःगु, मठिंगु बानीयात त्वःफिकेत धर्मया विधि हनेगु खः । थौकन्ह्य् आचरण स्वयाः नं विचरण अप्ययाच्वंगु खनेदु । अथे हे चलन स्वयाः नं विचलन अप्यये धुक्कूगु खनेदु । बुद्धधर्मकथं स्वनातःगु धयातःगु नखः हनेत म्येय् दुगु हैय् स्यानाः अय्लाः, थ्वै, वियर छ्यलाः नयेगु त्वनेगु याइगु जूगु दु । ला, अय्लाःथे जाःगु आमिष वस्तु छ्यलाः न्यायेकीगु भव्यया ब्वनापतिइ बुद्धयात आमिषय् साक्षी तयेथे यानाः बुद्धया किपा: छाप्य् यानाः इनीगु यायेगु जूगु दु । खद्ग ज्वनाः पायाः वयाः बौद्ध जुयागुया गौरव तायेकाः नखः हनीगु जुयाच्वंगु दु । धर्म यायेत नं विदेशया ध्यबा ग्वाहालि कयाः धर्म हना धाइपि स्वदेशी मनूत दु । सीपिनिगु नामं निस्लाः व निस्लाःथे याःगु वस्तुत दान बियाः सीपिं गन थ्यने धुक्कल अय्नं तरय् जुइमा धकाः कामना याना-च्वनीगु । निवाणयात सस्तो तायेकाः हल्का यानाः सीपिनिगु फोटो अखबारय् बियाः निर्वाण कामना याइगु । म्वाःबलय् धर्म पुण्य बःमलाःम्ह मनू सीपुंकाः सुनानं कामना यायेव तरय् जुइगु जूसा म्वानाच्वंबलय् धर्म पुण्य यायेमाःगु अर्थ हे कृ दयाच्वनी । थुखेपाखे धार्मिक विचारं कय्च्याःगु खनेमदु । बौद्धतयसं बुद्धधर्म धकाः शाक्यसिंह बुद्धयात लुमंकीगु तर द्यः पुज्याइबलय् धाःसा ग्वाय् दुपि, सं ताःहाःपि, छ्यंगुलिं म्ह भुनातःपि, स्वंगः मिखा कनाच्वपित प्रार्थना यानाः पुज्याइगु । थुकथं हे नेपाःमि बौद्धतय बुद्धधर्म हनेगु पहःचहः छगू हे कथंया खनेमदुगुलिं बौद्ध धाइपि गुज्याःपि खः धकाः म्हसीके नं थाकुइगु खें स्वाभाविककथं जुयाच्वंगु दु । बौद्धतयसं थः मस्तयत बुद्धया शिक्षा ब्वंकेगु, कनेगु, स्यनेगु व अभ्यास याकेगु मयानाब्यूगुलिं बौद्धतय मस्त थुगु इलय् वयाः बौद्धकथं मजुसे घाराघुरु पार्टीये जुयाच्वंगु खनेदु । थःथम्हं बुद्धया शिक्षा, उपदेश सीकाः धर्म हनेगुया सद्वा मेपिन्सं धाधाःथे धर्म धकाः हनाच्वनेगु बौद्धतय पहःचहः थौकन्ह्य् गाककं खनेदु । मसः मस्यूपि बौद्धतयगु लागी न्यना न्यना कुति सः थे जुयाः बौद्ध पूजाविधिइ नं हनेच्वने यायेगुलिइ अलमल जुयाच्वंगु थे खनेदु । थव हे थौकन्ह्य् बुद्धधर्म हनेगुया पहःचहः जुयाच्वंगु दु ।

नेवा: महसीका: नेपाल भाषा

- लाभरत्न तुलाधर

सिद्धिदास महाकविं सो भीत न्वानाः धैवन
भीगु जातीयागु गौरव मातृभासा च्वैवन
किन्तु भीसं थुइके मफयाः चिंगलय् र्ख्यै माःजुया
थःत हे गःकीगु मथुयाः नकलि भासा ल्हाःजुया

थःगु हे छै मदुम्ह माकलं कर्किया स्वः स्यंकिये
थःपिनिगु साहित्य मदयाः इमि नुगः मू कःनिये
हः थ्व हे परवतिय गोर्खा भीगु स्वनिगः खंबले
गुगु विधिं नेवाःत व्याग्लं तय्गु जाः प्यन संन्वयले

गुलिसितं जागिरया लोभय् गुलिसितं ज्यापू धयाः
थःगु मांभाय् प्रेम याःपिनि स्यंकाहल मन ई स्वयाः
सा सिबे सोजा नेवालं थः मचाखाचा कन्हे—
थः सिबे च्वय् थ्यनिगु भाःपाः मस्यन मांभासा, हरे !

दुङ्केधुन न्हां, थौ सकेस्यां स्वैच्वना खायू लिच्चवः
वास्तवय् 'नेवा:' धयागु मात्र मांभाय् जक लिगः
ल्याय्म्ह ल्यासेपिं कलाकार थौ अपालं दैच्वन
थःत मांभाय् मस्यन धाधां द्याःगु चाय्काः स्वैच्वन

थौ युवापिनि गर्व ताः थुलि यात नेवा: धाय्केगु
यो उथेतुं भीगु संगित, भवय्, तिसां थः छाय्पेगु
फुर्ति न ज्वै क्वाः व घासा पर्व दिन व नखः चर्खः—
दुःख केवल भाय् मस्यकाः हीनता स्वालय् लिज्वः
labharatna@gmail.com

०१८८८८ ३०८८

Buddhism is Best

- Dr. Ganesh Mali

Go to the east
Or go to the west,
Sure you will find
Buddhism is best. (1)

Do not do evil deeds
Do always good ones
Keep your mind always clean
Thus spoke the Buddha. (2)

Everything changes fast
Nothing remains the same.
See this through wisdom eye
Thus spoke the Buddha. (3)

Everything is void of self
No self in fact is there,
Se this through wisdom-eye
Thus spoke the Buddha. (4)

Do not make company of fools,
Make company of the wise,
Honor the honorable ones,
Thus spoke the Buddha. (5)

You have been suffering
Far life after life after life,
Be wise end suffering
Thus spoke the Buddha. (6)

So whenever you go,
To the East or the West
Would not you find
That Buddhism is best? (7)

The Fourth World Buddhist Forum

FORUM SETS UP PLATFORM TO EXPLORE BUDDHIST ESSENCE AND VALUE

More than 1,000 representatives from 52 countries and regions gathered in Wuxi, Jiangsu province, for the Fourth World Buddhist Forum at Lingshan Scenic Spot.

The two-day forum, which started 24th October 2016, provides a high-level platform for communications and cooperation between Buddhist dignitaries and scholars around the world.

Ani Choying Dolma, dubbed as "the most beautiful voice of Buddhist music", sang a song at the opening ceremony of the forum on 25th morning. Together with the dance by Zhu Jiejing, the advanced audio and lighting technologies, they impressed the audience with their stunning beauties.

Venerable Master Xuecheng, president of the Buddhist association of China, the 11th Panchen Lama Bainqen Erdini Qoigijabu, the top ranking living Buddha of Tibetan Buddhism, and another vice president of the Buddhist Association of China led the prayer after the opening ceremony.

Sun Chunlan, head of the United Front Work Department of the Central Committee of the Communist Party of China, Xu Jialu, former vice chairman of the Standing Committee of the National People's Congress,

"Buddhism explains the connection between life and the environment, and reminds people that everything is connected."

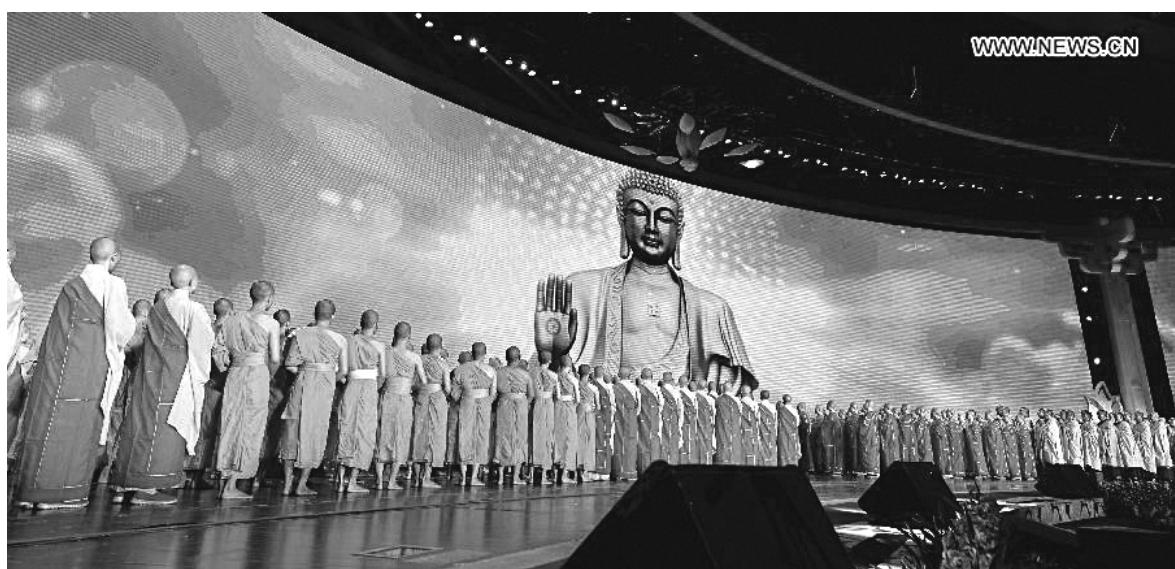
One of the biggest challenges human being are facing now is the escalation of extremism, which is resulted from the malicious distortion of religious doctrines."

-Un Secretary General Ban Ki moon

China's top legislature, and Wang Zuoan, director of the State Administration for Religious Affairs, lit the lotus-shaped lantern and started the forum together with the Buddhist masters, including Abbot Hsing Yun, one of Taiwan's most influential monks.

The forum provides a platform for the Buddhist circle in the world of explore the essence of Buddhism and the value of Buddhism in modern times.

In his letter to the forum, Un Secretary General Ban Ki moon said that Buddhism explains the connection between life and the environment, and reminds people that everything is connected.

WWW.NEWS.CN

He also said that one of the biggest challenges human being are facing now is the escalation of extremism, which is resulted from the malicious distortion of religious doctrines.

"To effectively face the challenge, it is vital that different religions should promote understanding." the Secretary General wrote in his letter. "Buddhism emphasizes that every creature is equal. I hope that the forum will contribute to the lenience and mutual respect between different religious groups."

Canadian Prime Minister Stephen Harper extended his greeting to the attendees of the forum. "I was interested to learn that the theme of the Forum is 'Common Aspiration, Common Action- Embracing Exchange and Mutual Understanding', which makes the Forum a very meaningful international event" said the Prime Minister in his letter.

"This occasion also provides an opportunity for me to express my appreciation for the invaluable contributions made by Canada's Buddhist community to building our peaceful prosperous and pluralistic country."

The forum, an important activity that tries to create an open platform of equality and variety for communication and cooperation among people who "love peace, life and have a loving heart to others", aims to demonstrate the social concern of Buddhism highlight the basic doctrines of Chinese Buddhism and advocate communications and exchanges among different cultures.

According to the organizing committee of the forum nurtures the innovative development of Buddhist

culture to help Buddhism play a positive role in economic growth, social harmony building and cultural prosperity.

The forum is hosted by the China Buddhism Association and the Chinese Religion Culture Exchange Center and organized by the 4th World Buddhism Forum Jiangsu Committee.

Buddhist circles from China, Japan and South Korea initiated the World Buddhism Forum. The forum was previously held on the Chinese mainland in 2006 and 2009 and in Hong Kong in 2012. At the 3rd World Buddhism Forum, Lingshan was decided to be the permanent host site for the event.

Xu, Jinrong, vice governor of Jiangsu province and deputy director of the 4th World Buddhism Forum Jiangshu Committee, said that the forum is "the largest cultural event held in the province following the Youth Olympic Games in the province's capital Nanjing last year".

"The province will explore the essence of Buddhism and promote the traditional culture," said Xu. Wuxi a renowned ancient city in the province is also one of China's modern industrial and commercial hubs. It is dubbed as the country's "town of fish and rice" due to its abundant resources.

Lingshan Scenic Spot has received increasing influence in terms of social and international impact. In the past six years, it has received tens of millions of visitors, of which more than 50 are state heads and more than 100 dignitaries in the Buddhist circle.

(Source: distributed findind papers and internet- Editor)

Lingshan Buddhist Scenic Sport, Permanent site for the World Buddhist Forum

the third World Buddhist Forum held in April 2012, the Lingshan Buddhist Scenic Spot in Wuxi was designated as a permanent site for holding the World Buddhist Forum and declared a new platform for communication between the Buddhist cultures in Jiangsu and other places in the world.

The Lingshan Buddhist Scenic Spot, which is located on the banks of the Mashan Taihu Lake in Wuxi, was established in 1997, covering a land area of about 30 hectares. In 2001, it was inscribed on the first list of 5A-class scenic spots. It is home to the "Lingshan Giant Buddha", which is the tallest bronze statue of Sakyamuni in the world, the "Xiangfu Buddhist Temple", which is a 1,000-year-old temple, the "Nine Dragons Bathing", which is a large music fountain, and the "Lingshan Brahma Palace", which is the permanent venue for the World Buddhist Forum, the "Lingshan Vihara Hotel", which is a hotel themed on Buddhist culture and other tourist attractions featuring elements of Buddhist cultural. With beautiful natural landscapes, gardens and squares, Buddhist cultural elements and historical relics, the scenic spot is the most integrated and also the only Buddhist-culture-themed scenic spot to showcase the achievements of Sakyamuni in China.

Now, the scenic spot attracts more than three million tourists every year from all over the world. It has become a landmark scenic spot of Wuxi as well as a

highlight on the travel route in East China. It is a world famous tourist destination featuring Buddhist culture.

Since it was established, the Lingshan Group has been focusing on "cultural tourism" to carry out its diversified operations. Thus, a business pattern boasting "profound culture, extensive tourism, big brand and integrated industrial development" has been formulated. In recent years, the company has accelerated the transformation towards a group-based and brand based development. It has set strategic goals to speed up the transformation from an operator of "domestically famous cultural tourism destination" to a "national first-class and world famous service supplier in the creative and culture and tourism industries" and plans to spare no efforts to develop into the most famous cultural tourism brand with the highest market value in China.

As the Phase V project of the scenic spot, the Nianhuawan resort located beside the lake is an innovative and upgraded tourist product. It was named after a Buddhist story about communication between minds.

It aims to develop a resort that is different from China's other famous scenic spots and resorts, such as Lijiang and Wuzhen Town. By innovatively integrating the traditional "Buddhist culture" of China with the leisure and recreational facilities, it will be built into a place catering to the demands of modern people for a fashionable life. It is bound to become another masterpiece following the Lingshan Brahma Place.

Nianhuawan, the tourist destination with Buddhist atmosphere, includes a number of attractions; Xiangyuehua Street, Youyou Fishing Port, Buddhist Hall, Yixiao, Hall, Nianhua Tower and Luming Valley. The tourists may let their mind rest in the Mediation Hall, the Mind Cultivation Center and the Buddhist Life Hall. There are hotels, inns or hostels with distinct themes and with the profound Buddhist cultural background. (*Source: distributed findind papers and internet- Editor*

Buddhist monk in Japan completes gruelling nine-day ritual

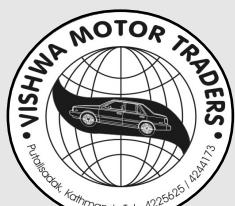
Oct 23, 2015- A Buddhist monk in Japan has completed a gruelling nine-day ritual, apparently without eating, drinking or sleeping, it's been reported.

During the endurance test known as "doiri", meaning "entrance to the hall", KogenKamahori of the Tendai sect chanted the mantra of the Buddhist deity Acala 100,000 times while denying himself food and drink, or even lying down, the Mainichi Daily News reports.

The sect believes that carrying out the doiri makes you the living incarnation of Acala, a powerful warrior "wisdom king" who protects the faithful, sometimes with a flaming sword.

Some 600 people gathered to greet the 41-year-old as he emerged wearing a white robe at a training facility on Mount Hiei, a holy mountain in the south of Japan's main island.

पाप कर्म (अकुशल कर्म) कहिल्यै नगर्नु
पुण्य (कुशल कर्म) गर्दै जानु ।
आफ्नो चित्तलाई (मन) शुद्ध गर्नु
यहि नै बुद्धको उपदेश हो ।

बिश्व मोटर ट्रेडर्स

ख-२, ४०८, पुतलिसडक, काठमाडौं, नेपाल ।

फोन नं.: ४४३३४८९, ४०३००४४, ०९२२९२२३०

E-mail: vishwamotor@gmail.com

टोयोटा, मित्सुबिसि, निशान, इसुजु, सुजुकी इत्यादि
गाडिका पार्ट्सहरुको लागि सम्पर्क गर्नुहोस् ।

He's the first person to complete the test in eight years, and only the 13th since 1945, the paper says.

The doiri forms a part of a seven-year training programme known as the 1,000-day walk, in which a monk must circumnavigate the mountain on foot on 1,000 non-consecutive days in order to achieve enlightenment, Kyodo News Service says. Kamahori, who started the programme in 2011 and is chief monk at a temple in the Japanese city of Otsu, still has another two years of his 40,000km (24,800 miles) trek to complete.

- BBC, Kathmandu

वृद्धाश्रमलाई सहयोग

दिवंगत भिषु सुमंगल महास्थविरबाट स्थापित तथा हाल बुद्धविहार भृकुटीमण्डपबाट संरक्षित बनेपाको बौद्ध वृद्धाश्रमलाई भौतिक पूर्वाधार, आश्रम संचालनार्थ कुनैपनि रूपमा श्रद्धालु दाताहरूबाट सहयोग गर्न सक्नुहुन्छ, यहाँहरूको आर्थिक सहयोगले मात्र आश्रमलाई निरन्तरता दिन सकिने भएकाले वृद्धाश्रम सहयोगको अपेक्षा राख्दछ ।

यसैक्रममा वृद्धाश्रमका लागि सहयोग गर्ने निम्न दाताहरूलाई वृद्धाश्रमको तर्फबाट हार्दिक साधुवाद व्यक्त गर्दछ ।

- १) बुद्धविहार भृकुटीमण्डपको दानपात्रबाट रु. ४,६२०।
- २) बन्जाहिति-चस्वौद्धका दिवंगत उपासक रुद्रबहादुर खड्गीको सुगति कामनासहित परिवारबाट रु. २,५००।
- ३) प्रेमरत्न शाक्य, शाक्य पाउराटी-बनेपाबाट रु. २,०००।
- ४) दयालक्ष्मी श्रेष्ठ, बनेपाबाट रु. २००।

सहयोगार्थ सम्पर्क:

अध्यक्ष, भिषु कोण्डन्य

बौद्ध वृद्धाश्रम, बनेपा

फोन: ०११-६६२८४९, (तीन दोबाटो हुँदै नालाजाने ध्यानमार्ग)

नगर सम्पर्क : बुद्धविहार भृकुटीमण्डप

फोन: ९८५९०४६९८८, ४२२६७०२

बौद्ध गतिविधि

चीनमा चौथौ बौद्ध सम्मेलन सम्पन्न

चीनको वुसि शहरमा चौथो World Buddhist Forum Oct 24-25 मा सम्पन्न भएको छ । फोरमले बुद्धधर्मको उपादेयता र महत्त्व बारे साभा अवधारणा निर्माण गरेको छ ।

५२ देशबाट प्रतिनिधित्व रहेको सो सभामा १००० भन्दा बढी प्रतिनिधिहरु सहभागी थिए ।

सो सम्मेलनमा नेपालबाट लुम्बिनी विकास कोषका उपाध्यक्ष भिक्षु निग्रोध, धर्मोदय सभाका अध्यक्ष साड्या रिम्पोछे र बरिष्ठ उपाध्यक्ष लक्ष्मीदास मानन्धर, अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध समाज तथा आनन्दकुटी विहारका अध्यक्ष भिक्षु मैत्री महास्थविर, युवक बौद्ध मण्डलका निर्वत्मान अध्यक्ष शोभा शाक्य उपस्थित हुनुभएको जानकारी प्राप्त भएको छ ।

सो सम्मेलनका लागि नेपालका राष्ट्रपति सम्मानीय रामवरण यादवबाट प्रेषित शुभकामना सन्देश भिक्षु मैत्री महास्थविरले वाचन गर्नुभएको थियो ।

मैरहवामा गुम्बा शिलान्यास

४ आश्विन, (अष्टमी) रूपन्देही जिल्ला सिद्धार्थ नगर पालिका वडा न ४ एअरपोर्ट नजिकै सावर्जनिक र फोहरमेलायुक्त स्थललाई व्यवस्थित गर्न र शुभ विजयादशमीको उपलक्ष्यमा स्थानीय व्यक्ति, विभिन्न समूहहरूको दान संग्रह र गुम्बा निर्माण समितिको अग्रसरतामा गुम्बा निर्माणको शिलान्यास कार्य सम्पन्न भएको छ ।

उक्त अवसरमा कार्यक्रम संचालक अर्जुन गुरुङले एअरपोर्ट टोल सबै जातजाति धर्मावलम्बीहरूको साभा फूलबारी भएको र सबैको सहयोग सद्भाव र दाताहरूबाट संकलित रकमबाट वरीपरी भइरहेको फोहरको समस्या पनि हट्ने र धार्मिकस्थलको पनि विकास हुने भएकोले टोलवासीहरूको

सहयोग र समन्वय निरन्तर रूपमा प्राप्त भइरहने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो । त्यस अवसरमा विभिन्न समाजका प्रतिनिधिहरूले बडादौरी, दीपावली, छठ पर्व र गुम्बा शिलान्यासको शुभ अवसर शुभकामना आदान प्रदान गर्नुको साथै विशेष गरी दाता लीलसिंह गुरुङ र बास्मती गुरुङले एअरपोर्ट विस्तारको क्रममा जग्गा अधिग्रहण स्वरूप प्राप्त रकम सबैले गुम्बा

निर्माणको लागि प्रदान गर्नुभएकोले बुद्धधर्मप्रति श्रद्धा र सही शिक्षा त्याग ग्रहण गर्नुभएकोमा सबैबाट साधुवाद र गुम्बा निर्माण यथोचित समयमा सम्पन्न र निरन्तरताको कामनासहित सभा विसर्जन गरिएको खबर प्राप्त भएको छ ।

२२७७ औं शस्त्रपरित्याग दिवस सम्पन्न

५ कार्तिक, काठमाडौं । नर: बुद्धविहार, हाँडीगाउँ एवं थेरवाद बौद्ध दायक केन्द्रीय परिषद्को आयोजनामा “२२७७ औं शस्त्रपरित्याग दिवस” भिक्षु सोमसमक्ष पञ्चशील प्रार्थनापछि परिषद्का अध्यक्ष बखतबहादुर चित्रकारको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको छ । शस्त्रपरित्याग दिवस विजयादशमीको महत्त्वसम्बन्धी भिक्षु सोम, बखतबहादुर चित्रकार, डा. लक्ष्मण शाक्य, डा. अनुप श्रेष्ठाचार्य, सिद्धार्थ गौतम, बि.के. श्रेष्ठ, नोर्बु घले, आशारत्न तथा आदर्श दासले बोल्नुभयो । श्यामलाल चित्रकारबाट स्वागत, नरेश डंगोलले कार्यक्रम संचालन तथा जलपानको प्रायोजन गर्नुभएको थियो ।

यसरी नै भक्तपुरस्थित ठिमीको नगदेश बौद्ध समूह तथा बौद्ध ल्यायम्ह पुचःको संयुक्त आयोजनामा “२२७७ औं शस्त्रपरित्याग दिवस” सम्पन्न भएको छ । दीपकराज सांपालको सभापतित्वमा सम्पन्न सो कार्यक्रममा सम्राट अशोकले कलिङ्ग

युद्धबाट पाठ सिकी निःशस्त्रीकरण अभियानको सूत्राधार गर्नुभएको बारे समूहका सचिव कृष्णकुमार प्रजापतिले स्पष्ट पार्नुभयो भने समूहका कोषाध्यक्ष रत्नभक्त हाँयजुले बलिहिसाप्रति व्यङ् गर्नुभयो । सो कार्यक्रममा ल्यायम्ह पुचःका अध्यक्ष शिवभक्त मेजुले स्वागत भाषण गर्नुभयो ।

बुद्धधर्म : पुस्तक प्रकाशित

९ कार्तिक, ललितपुर । पुनमाया शाक्यको सभापतित्वमा लेखक लोकबहादुर शाक्यको निवासमै आयोजित एक समारोहबीच बुद्धधर्म शीर्षकीय पुस्तक विमोचन गरिएको छ । सामूहिक पंचशील प्रार्थनालगातै प्रमुख अतिथि सुमति वज्राचार्यले पुस्तक विमोचन गर्नुभयो । भिक्षु कोण्डन्य र लोकबहादुर शाक्यको लेख-रचना संग्रहित पुस्तक बारे विमोचक सुमति वज्राचार्य, नेपाल भाषाका परिचित समालोचक एवं कवि लाभरत्न

तुलाधर, धर्मादय सभाका उपाध्यक्ष रत्नमान शाक्य, स्वयम्भू शाक्य, दिलशोभा शाक्य तथा विद्वान लेखक लोकबहादुर शाक्यले बोल्नुभएको थियो । लोकबहादुर शाक्यले प्रमुख अतिथि सुमति वज्राचार्य तथा समालोचक लाभरत्न तुलाधरलाई दोसल्ला ओढाई सम्मान गर्नुभयो ।

सोहीबेला १४ औं ग्रायज्जुएत सम्मान (पारिवारिक रूपमा) गर्ने क्रममा सभापति एवं विमोचित पुस्तकका प्रकाशन दाना पुनमाया शाक्यले प्रवि शाक्य, आसोन शाक्य, अनुतरा शाक्य, क्रिशा शाक्य, सरोज शाक्य, मिलन वज्राचार्य, सुगम वज्राचार्यहरूलाई विशेष सम्मानसहित प्रोत्साहन गर्नुभएको थियो ।

अमोघसिद्धि अनभिद्वारा स्वागत गान प्रस्तुतिपछि हेमबहादुर शाक्यबाट स्वागत मन्त्रव्य, कर्णबहादुर शाक्यबाट साधुवाद-धन्यवाद ज्ञापन गरिएको सो कार्यक्रम स्मृति शाक्यले संचालन गर्नुभएको थियो ।

धर्मदान स्वरूप प्रकाशित सो पुस्तकमा भिक्षु कोण्डन्यद्वारा रचित बुद्धशिक्षा : चतुरार्थसत्य, लोकबहादुर शाक्यद्वारा रचित तीनवटा लेखहरू शावक्यानको विकसित

रूप, सप्तत्रिंशत् सम्बोधिपाक्षिका, यानभन्दा बुद्धधर्म अपनाओ संकलन तथा सम्पादन गरिएको छ ।

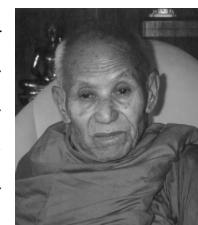
तानसेनमा कथिन चीवर-दान

१४ कार्तिक, तानसेन । ज्ञानमाला संघ र बौद्ध महिला सेवा समितिको संयुक्त आयोजनामा भिक्षुसंघलाई कथिन चीवर दान गरियो । आनन्द विहारमा भिक्षु सागरधम्म वर्षावास बस्नुभएको उपलक्ष्यमा औपचारिक रूपमा संचालित धार्मिक कार्यक्रममा भिक्षु भद्रिय महास्थविरले कथिन दानको महत्वबारे धर्मदेशना गर्नुभयो । ज्ञानमाला संघ, आनन्द विहारका अध्यक्ष विनयराज वज्राचार्यलगायत विहार परिवारले सामूहिक रूपमा भिक्षुसंघलाई पवित्र कथिन चीवर दान गर्नुभएको संघका कार्यकारिणी सदस्य संवाददाता सुरेशमान बुद्धाचार्यले जानकारी गराउनुभयो ।

मिक्षु शाक्यानन्द स्मृति दिवस सम्पन्न

१९ कार्तिक, तानसेन । दिवंगत संघनायक भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविरको १८ औं स्मृति दिवस तथा शाक्यानन्द स्मृति गुठीको १८ औं वार्षिक उत्सव प्रमुख अतिथि भिक्षु सागरधम्मको आतिथ्यत्व एवं गुठीका कार्यवाहक अध्यक्ष पुण्यरत्न वज्राचार्यको अध्यक्षतामा सम्पन्न भयो । दिवंगत संघनायक भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविरको जीवनी र योगदान बारे गुठीका संस्थापक सदस्य विश्वमान वज्राचार्य र बौद्ध महिला समिति, महाबोधि विहारका अध्यक्ष एवं गुठीका सदस्य श्रीमति पूर्णमाया महर्जनले बोल्नुभएको सो सभामा बौद्ध संघसंस्थाहरूको प्रतिनिधित्व गर्नुहुँदै धर्मोदय

सभा, पात्पा शाखाका अध्यक्ष चकोरमान शाक्यले श्रद्धा-सुमन अर्पण गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा सचिव उत्पल वज्राचार्यबाट वार्षिक प्रतिवेदन तथा कोषाध्यक्ष देवप्रसाद वज्राचार्यबाट आयव्यय विवरण प्रस्तुत गर्नुभएको सो सभामा ज्ञानमालासंघ, आनन्द विहारका अध्यक्ष एवं गुठीका सदस्य विनयराज वज्राचार्यले स्वागत मन्त्रव्य दिनुभएको सो कार्यक्रम गुठीका सचिव उत्पल वज्राचार्यले संचालन गर्नुभएको थियो । तानसेनका परिचित बौद्ध विद्वान् छत्रराज शाक्यको अध्यक्षतामा संचालित शाक्यानन्द स्मृति गुठीद्वारा दिवंगत भिक्षु शाक्यानन्द महासंघिको स्मृति-ग्रन्थ प्रकाशन गर्ने कार्य अगाडि बढिरहेको जानकारी गराइएको थियो ।

विश्वशान्ति स्तूपमा पूजा

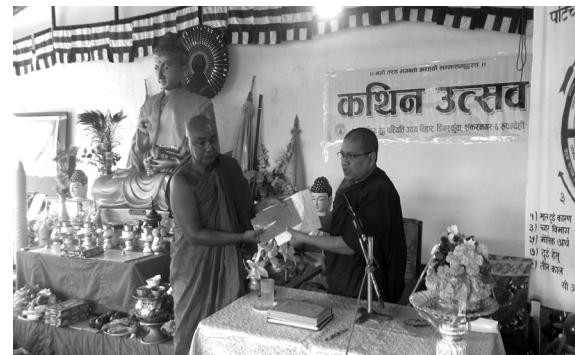
२० कार्तिक, पोखरा । विश्वशान्ति स्तूपको ९६औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा वार्षिक पूजा तथा बुद्धमूर्ति प्रतिस्थापन पूजा सम्पन्न भएको छ । कास्कीको अनदु डॉडामा रहेको स्तूपको धम्महल्लको मर्मत सम्भारपछि नवनिर्मित जापानी

शैलीको कलात्मक काठको आसनमाथि हालै जापानबाट प्राप्त बुद्धमूर्तिहरूको प्रतिस्थापन पूजा भएको हो । प्रमुख अतिथि जापानी भिक्षु मोरिसिताले निष्पोनजान स्योहोजी विधिबाट मूर्ति प्रतिस्थापन पूजा सम्पन्नपछि भिक्षु श्रद्धानन्दबाट थेरवादी विधि तथा ग्याल्बो लामालगायत अन्य लामा गुरुहरूबाट महायानी पूजा सम्पन्न भयो । भारतको अधोषित नाकाबन्दीले देशमा देखिएको इन्धन संकटका कारण यस पटक सामान्य ढंगले कार्यक्रम गर्नुपरेको स्तूपका सचिव उत्तमान बुद्धाचार्यले बताउनुभयो । स्तूपका अध्यक्ष प्रकाशमान गुभाजुको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको कार्यक्रममा उपाध्यक्ष शंकर गुरुङले स्वागत गर्नुभयो । प्रमुख अतिथिको मन्त्रब्यालाई अशोक गुरुङले अनुवाद गर्नुभयो ।

मिक्षु महासंघलाई विहार दान

२१ कार्तिक, रूपन्देही । अन्तर्राष्ट्रिय बुद्ध परियति उदय विहारमा भिक्षु जटिल तथा भिक्षु कोविदोको वर्षावास सम्पन्न भएको उपलक्ष्यमा भिक्षु संघलाई कथिन चीवन दान सम्पन्न भयो । अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका महासचिव भिक्षु कोण्डन्यले संघदानको महत्त्वबाटे उपदेश गर्नुभयो । साथै सोही धार्मिक समारोहबीच भिक्षु महासंघलाई उद्देश्य गरी महासंघका महासचिव हस्ते भिक्षु जटिल स्थविरले दान-पत्रसहित जग्गाधनी पूर्जा हस्तान्तरण गर्नुभई विहार दान प्रक्रियालाई अगाडि बढाउनुभयो ।

सो पत्रमा उल्लेख भएनुरूप- "लुम्बिनी अञ्चल, रूपन्देही जिल्ला तिलोत्तमा न.पा. ४, डिङ्गरनगर निवासी म श्री जटिल लामा (भिक्षु जटिल स्थविर) को नाममा रहेको ३ र्फ को कित्ता नं. १८३ को ०-१-६-० (४४८.६२), कित्ता नं. १८४ को ०-१-६-० (४४८.६२), ३ र्फ कित्ता नं. ४१५ को ०-१-१६-० (६०९.४५), ३ ज को कित्ता नं. ३१९ को ०-२-१ जग्गा वि.सं. २०५६ सालदेखि मलगायत विहार परिवार, श्रद्धालु दाताहरूको सहयोग र सम्पूर्ण टोलाबासीको सहयोगबाट बुद्धविहार निर्माण गरी थेरवाद बुद्धशासनको प्रवर्द्धन एवं प्रचार-प्रसार गर्ने उद्देश्यले खरिद गरिएको साथै अन्तर्राष्ट्रिय बुद्ध परियति उदय विहार प्रकृयागत रूपमा जिल्ला प्रशासन ललितपुरमा दर्ता भई सञ्चालन भइरहेको र विहारलगायत उत्तरपूर्वमा रहेको जग्गा अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ (प्र.जि.अ.नं. ३८३/०४७) लाई प्रदान गर्नका लागि सम्बद्ध हामी विहार स-परिवार ईच्छुक भई राजी-सहमति समेत भइसकेपछि आज कार्तिक २१ गते अन्तर्राष्ट्रिय बुद्ध परियति उदय विहारमा आयोजित कथिन उत्सवको पावन अवरमा सार्वजनिक रूपमै अ.ने.भि. महासंघलाई उद्देश्य गरी महासंघबाट जिम्मेवारी प्राप्त प्रतिनिधि एवं महासचिव भिक्षु कोण्डन्यलाई सक्कल लालपूर्जा धार्मिक विधिपूर्वक हस्तान्तरण गरेका छौं । सम्बन्धित प्रशासनिक

क्षेत्रमा गर्इ यथाशीघ्र नामसारी प्रकृया गरिदिने समेत जानकारी गराउँदछु । भिक्षु महासंघको नाउँमा प्रदान गरेको जग्गासहितको क्षेत्र अन्तर्राष्ट्रिय बुद्ध परियति उदय विहारमा महासंघको विधिविधान तथा धार्मिक नीतिनिर्देन अनुरूप बुद्धशासनिक कार्य सञ्चालन अगाडि बढोस् भन्ने मेरो धार्मिक-सदिच्छा रहेको सविनयपूर्वक जानकारी गराउँदछु ।"

सो पत्रमा भिक्षु जटिल स्थविर (जटिल लामा नेना.प्र.प.नं.४३७९८/१९९८) तथा विहारका भिक्षु ज्ञानेन्द्र (विदुरमान भोज्जन) र परिवारको तर्फबाट अनिल योन्छान लामाको समेत हस्ताक्षर रहेको जानकारी प्राप्त भएको छ ।

थाई सरकारबाट कथिन-दान

२२ कार्तिक, स्वयम्भू । आनन्दकुटी विहारका कार्यवाहक प्रमुख भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर, भिक्षु पञ्चामूर्ति महास्थविर, भिक्षु अस्सजी, भिक्षु महानाम र भिक्षु नारद वर्षावास बस्तुभएको उपलक्ष्यमा थाइलैण्डका सोम्देच फ्रापरमिन्द्रमहाधमिकराजाधिराज भूमिवल अदुल्यादेजको श्रद्धानुसार यस वर्ष नेपालमा थाई सरकार, राजकीय परिवारबाट नेपाली भिक्षुसंघलाई एक विशिष्ट धार्मिक समारोहबीच कथिन चीवर दान गरियो । Mr. Ek-att thiraram (Dpt. dcm) को नेतृत्वमा आएको परराष्ट्र मन्त्रालयका टोलीले आनन्दकुटी विहारका प्रमुख भिक्षु मैत्री महास्थविलगायत भिक्षुसंघको उपस्थितिमा संघदान कार्य सम्पन्न भयो ।

फ्राख्यु विशाल धम्मसोभन तथा फ्राख्यु पदुमधीराकन सुमेध महास्थविरले धार्मिक कार्य संचालन गर्नुभएको सो समारोहमा अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका महासचिव एवं आनन्दकुटी विहारका कार्यकारिणी सदस्य भिक्षु कोण्डन्यले कथिनदानसम्बन्धी उपदेशसँगै नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्मको पुनर्जागरण तथा ऐतिहासिक आनन्दकुटी विहारसम्बन्धी चर्चा गर्नुभयो भने कार्यक्रममा विहारका प्रमुख भिक्षु मैत्री महास्थविरले

नेपाल र थाइलैण्डको ऐतिहासिक धार्मिक सम्बन्ध बारे प्रकाश पार्नुहुँदै आनन्दकुटी विहारको भूमिका बारे जानकारी गराउनुभयो । नेपालका लागि थाइलैण्डका महामहिम राजदूत, श्रीलंकाली दूतावासका प्रतिनिधि हरु समेत समारोहमा उपस्थित हुनुभयो ।

सम्पन्न कथिनोत्सवमा थाई एम्बेसीमार्फत Nrs. 8,75,145/-, US 60, Thai Bhat 4,780/-, थाई एम्बेसीबाट Nrs. 3,20,000/-, धम्मकाय फाउण्डेशनबाट Nrs. 55,000/- सहयोग रकम प्राप्त भएको विहारका प्रमुख भिक्षु मैत्री महास्थविरमार्फत भिक्षु अस्सजीले जानकारी गराउनुभयो ।

भक्तपुरमा थाई कथिन

२१ कार्तिक, भक्तपुर । मुनिविहार, इनाचोमा थाई भिक्षु समुत्तिर तथा नेपाली भिक्षुहरू मेधंकर, अर्जुन र उत्तमबाट वर्षावास पूर्ण गर्नुभएको उपलक्ष्यमा कथिन चीवर दान उत्सव

कार्यक्रम सम्पन्न भयो । विगत एकदशकदेखि मुनिविहारमा विहार प्रमुख भिक्षु विपस्ती धम्मारामोबाट मित्राष्ट्र थाइलैण्डबाट कथिन चीवर दानोत्सव कार्यक्रमको लागि थाई उपासक उपसिकाहरूलाई आमन्त्रण गरी ल्याउने परम्परा बसाल्दै आउनुभएको छ ।

मुनिविहारमा थाइल्याण्डका भिक्षु फ्राख्यु विलास कन्जनाधामबाट धर्मदेशना गर्नुहुँदै नेपालका भूकम्प पीडित जनताप्रति सहानुभूति प्रकट गर्नुभयो । भिक्षु गुणधोष महास्थविरको प्रमुखत्वमा थेरवाद परम्परानुसार कथिनदान सुसम्पन्न भयो । थाई भिक्षु तथा उपासकउपासिकाको २४ जनाको टोलीबाट मुनिविहारको भौतिक विस्तारको लागि समेत आर्थिक सहयोग गरिएको थियो ।

प्रविजितहरूलाई छात्रवृत्ति-धर्म पुरस्कार

१ मंसिर, स्वयम्भू । आनन्द भूवन विहारका प्रमुख भिक्षु समितिको वर्षावास सम्पन्न भएको उपलक्ष्यमा भिक्षुसंघलाई सामूहिक रूपमा कथिन चीवर दान गरियो ।

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका महासचिव भिक्षु कोण्डन्यले कथिन धर्मदेशनालगतै दुईजना भिक्षु-श्रामणेर तथा दुईजना अनागारिकाहरूलाई प्रमाण-पत्रसहित प्रत्येकलाई रु. ९०,०००/- (दशहजार) धनराशीसहित छात्रवृत्ति-धर्म पुरस्कार प्रदान गर्नुभयो । दाता लक्ष्मीशोभा स्थापितले दिवंगत उपासक सानुरत्न स्थापितको स्मृतिमा स्थापना गर्नुभएको "सानुरत्न धर्म पुरस्कार-२०७२" यसवर्ष २ जना भिक्षु जवन (बुद्धविहार भृकुटीमण्डप) तथा श्रामणेर विपुलो (आनन्दकुटी विहार) लाई प्रदान गरियो भने दाता प्रकाशवीर सिंह तुलाधरले दिवंगत माता उपासिका पुष्पदेवी तुलाधरको स्मृतिमा स्थापना गर्नुभएको "पुष्पदेवी धर्म छात्रवृत्ति-२०७२" अनागारिका चम्पावती (रत्नकीर्ति विहार, हातीवन) लाई तथा दाता विद्यासागरत तुलाधरले दिवंगत पिता उपासक सर्वज्ञरत्न तथा माता उपासिका सुवर्णप्रभा तुलाधरको स्मृतिमा स्थापना गर्नुभएको "सर्वज्ञरत्न-सुवर्णप्रभा धर्म छात्रवृत्ति-२०७२" अनागारिका धर्मजाणी (बौद्धजन विहार, सुनाकुथि) लाई हस्तान्तरण गरियो ।

आनन्द भूवन विहारको आयोजनामा विगत केही वर्षदेखि थेरवाद बुद्धशासनमा प्रविजितहरूलाई अध्ययनार्थ सहज होस् भनी उपरोक्त छात्रवृत्ति-धर्म पुरस्कार प्रदान गरिँदै आइरहेको

बारे विहारका उपाध्यक्ष विद्यासागर तुलाधरले जानकारी गराउनुभयो । उपस्थित सबैलाई विहारका महासचिव वृद्धिमान शाक्यले साधुवादसहित विहारको पुनर्निर्माण बारे जानकारी गराउनुभयो ।

अगगजाणी पोखरामा सम्मानित

६ मंसिर, पोखरा । अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध भावना केन्द्र, शंखमूल-काठमाडौंका आवासीय धर्माचारिय अनागारिका अगगजाणीलाई भिक्षुसंघलाई कथिन चीवर दानसहितको एक धार्मिक समारोहबीच "धर्मशीला विद्वत्वृत्ति-२०७२" ले सम्मानित गरियो । पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा बुद्धधर्मको विकास तथा उत्थान कार्यमा थप उर्जाप्राप्त होस् भने उद्देश्यसहित धर्मशीला बुद्धविहार, पोखराका संस्थापिका प्रमुख दिवंगत अनागारिका धर्मशीलाको स्मृतिमा स्थापना गरिएको "धर्मशीला विद्वत्वृत्ति" बाट सम्मानित अनागारिका अगगजाणीलाई नगद राशी रु. १५,०००/- सहित सम्मान-पत्र प्रदान गरियो । सम्मानित अनागारिका अगगजाणीले म्यानमारबाट बुद्धधर्मसम्बन्धी उच्चतर शिक्षाअन्तर्गत धर्माचारिय उपाधि हासिल गर्नुभएको छ । गत वर्ष सो विद्वत्वृत्तिबाट सम्मानित भिक्षु सागरधर्मको प्रमुख आतिथ्यत्वमा सम्पन्न सो कार्यक्रममा म्यानमारका भिक्षु डा. यासाले धर्मदेशना गर्नुभयो भने बौद्ध अघौं सदनका अध्यक्ष भुवनसिंह गुरुङ, विश्वशान्ति स्तूपका अध्यक्ष प्रकाशमान गुभानु, विद्वत्वृत्तिबाट सम्मानित व्यक्तित्व अनागारिका अगगजाणी, दायक सभाका अध्यक्ष कृष्णमान गुभाजुलगायतले बोल्नुभएको सो सभामा विश्वशान्ति स्तूपका सचिव उत्तममान बुद्धाचार्यले सम्मानित व्यक्तित्वको परिचय दिनुभएको थियो ।

कथिन महिनामरि ५१ लाखभन्दा बढी सहयोग संकलन

१० मंसिर, काठमाडौं। थेरवादी परम्परा अनुसार भिक्षुहरूको ३ महिना वर्षावास सम्पन्न भएपछि विहार विहारमा कथिनोत्सवको आयोजना गरिन्छ। यस वर्षको कथिनमासभरि (२०७२/७/११ देखि २०७२/८/१९सम्म) अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा लुम्बिनीमा निर्माण भइरहेको थेरवाद बुद्धविहार निर्माण उद्देश्यसहित संघसदस्यहरू भिक्षु तथा श्रामणेरबाट प्रतिव्यक्ति रु. २५०/-, सम्बद्ध विहारमा संघदानबाट प्राप्त हुने अष्टपरिष्कार प्रतिजोर रु. १५००/- आर्थिक संकलन गर्न निर्देशन जारी गरिएको थियो। संघसदस्य भिक्षु तथा श्रामणेरबाट प्रतिव्यक्ति रु. २५०/- का दरले रु. ४,७१,२८७/- (चारलाख एकहत्तर दुईसय सतासी), सम्बद्ध विहारमा संघदान गरिएको अष्टपरिष्कारबाट रु. ३३,७८,०००/- (तेतीसलाख अठत्तरहजार), थ्रद्वालु दाताहरूबाट रु. ११,३८,०४९/- (एघारलाख अर्तिसहजार एकचालीस) गरी जम्मा रु. ५१,६४,०५८/- (एकाउन्नलाख चौस्टूठीहजार अन्ताउन्न) आर्थिक सहयोग संकलन भएको जानकारी प्राप्त भएको छ। अखिल नेपाल भिक्षु महासंघले सम्बद्ध सबै सहयोगी श्रद्धालु दाताहरूलाई मैत्रीपूर्ण साधुवाद व्यक्त गरेको छ। पहिलो पटक भिक्षु सोमको वर्षावासपछि ऐतिहासिक रूपमा सम्पन्न कथिन उत्सव भएको नर: बुद्धविहार, हाँडीगाउँमा यस वर्ष सबैभन्दा बढी १२२ जोर अष्टपरिष्कार दान गरिएको थियो। स्मरणीय रहोस् गतवर्ष कथिनमासभरि संघसदस्य भिक्षु तथा श्रामणेरबाट प्रतिव्यक्ति रु. २५०/- का दरले रु. ६,५४,२५९/- (छलाख चौवन्नहजार दुईसय एकाउन्न), सम्बद्ध विहारमा संघदान गरिएको अष्टपरिष्कारबाट रु. ३५,८०,५००/- (पैतीसलाख असिहजार पाँचसय), श्रद्धालु दाताहरूबाट रु. १०,२४,३४५/- (दसलाख चौबिसहजार तीनसय पैतालिस) गरी जम्मा रु. ५२,४८,०८६/- (बाउन्नलाख उनान्साटूठीहजार छयानब्बे) आर्थिक संकलन भएको थियो। गत वर्ष नगदेश बुद्धविहार, ठिमीमा सबैभन्दा बढी १६४ जोर अष्टपरिष्कार दान गरिएको थियो।

यस वर्ष २०७२ मा सम्पन्न कथिनोत्सवको तालिका (कातिक ११-मंसिर ८ सम्म)

११	बुध	बौद्धजन विहार, सुनाकोठी	२४	मंगल	बुद्धभूमि महाविहार, टोखा
१२	बिही	सुमंगल विहार, लुँखुसी	२८	शनि	धर्मचक्र आश्रम, बागबजार पद्मसुगन्धि विहार, मजिपात
१३	शुक्र	शाक्यसिंह विहार, थैना	२९	आइत	चतुर्ब्रह्म बुद्धविहार, मातातीर्थ थेरवाद बुद्धविहार, लुम्बिनी
१४	शनि	अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध भावना केन्द्र, शंखमूल ● बुद्धविहार भृकुटीमण्डप, काठमाडौं (दिउँसो) आनन्दविहार, तानसेन-पाल्पा	३०	सोम	त्रिरत्नकीर्ति विहार, कीर्तिपुर
१५	आइत	मणिमण्डप महाविहार, पट्टको ल.पु. नगरमण्डप श्रीकीर्ति विहार, कीर्तिपुर	१	मंगल	श्रीघः विहार, नघल कुटीविहार, कोटेश्वर ● नरबुद्धविहार, कालोपुल (दिउँसो) ● आनन्दभूवन विहार, स्वयम्भू (दिउँसो)
१६	सोम	धम्मावास विहार, खुसिबु ध्यानकुटी विहार, बनेपा ● शिखलापुर विहार, धुलिखेल	२	बुध	बोधिचर्या विहार, बनेपा
१७	मंगल	शुभमंगल विहार, थानकोट पाटीविहार, थिमि	३	बिही	गण महाविहार, गणबहाल
१९	बिही	प्रणिधिपूर्ण विहार, बलम्बु	४	शुक्र	बौद्ध समकृत विहार, ख्वप सिद्धिमंगल विहार, थसी
२०	शुक्र	पूर्वाराम विहार, धुलिखेल	५	शनि	बौद्ध शान्ति विहार, बुलु जितापुर गन्धकुटी विहार, खोकना
२१	शनि	संघाराम विहार, ढल्को मनमैजु ध्यानकुटी विहार, मनमैजु मुनिविहार, भक्तपुर ● विजयराम विहार, दोम्बु, बलम्बु (दिउँसो)	६	आइत	विश्वशान्ति विहार, नयाँ बानेश्वर धर्मशीला बुद्धविहार, पोखरा
२२	आइत	जितवन विहार, थानकोट आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू	७	सोम	रत्नविपश्यना विहार, सानो भन्याङ
२३	सोम	वेलुवनाराम, थेच्च	८	मंगल	यस्मि महाविहार, इब्ही, यल ● इतिराज महाविहार, इलाय्बही, यल (दिउँसो) ● दिवा कथिनोत्सव कार्यक्रम भएका विहारहरू